

YRITTÄJYYSKASVATUS AIKUISOPISKELIJAN OPINPOLUSSA

Case: jalkojenhoidon ammattitutkinto

Anu Järvinen

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2014

Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma, ylempi AMK
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Tekijä(t) JÄRVINEN, Anu	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 9.6.2014
	Sivumäärä 65	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi YRITTÄJYYSKASVATUS AIKUISOPISKELIJAN OPINPOLUSSA Case: jalkojenhoidon ammattitutkinto		
Koulutusohjelma Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma, ylempi AMK		
Työn ohjaaja(t) Kuhanen, Vesa Jaatinen, Kari		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän ammattiopisto, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Jalkojenhoidon ammattitutkinto on aikuisten näyttötutkinto, joka on terveysalan tutkinto. Useat jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneet toimivat jalkojenhoidon yrittäjinä. Opetushallitus on laatinut vuoteen 2015 ammatilliseen koulutukseen tavoitteet, jossa yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyys tulee integroida osaksi kaikkia tutkintoja. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia yrittäjyysvalmiuksia jalkojenhoidon yrittäjänä tarvitaan. Tavoitteena oli kehittää jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta ja vahvistaa oppilaitoksen tarjoamaa yrittäjyyskasvatusta sekä lisätä tutkinnon suorittajien yrittäjyysvalmiuksia.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin sähköisen kyselyn avulla. Kyselyllä kartoitettiin vuosina 2008–2013 Jämsän ammattiopistosta valmistuneilta jalkojenhoidon yrittäjiltä heidän näkemyksiään siitä, miten jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta ja yrittäjyysopintoja voitaisiin kehittää työelämälähtöisemmiksi. Saatu aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysillä.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että valmistavassa koulutuksessa tulee lisätä nykyisestä hoito- ja laitostyöskentelyä ja hyödyntää laajemmin oppilaitoksen erilaisia oppimisympäristöjä. Lisäksi yrittäjyysopinnot tulisi olla osana jalkojenhoidon ammattitutkintoa. Yrittäjyysopintojen kehittämiseksi nousi esille ajatus osuuskunnan, virtuaaliyrityksen tai miniyrityksen perustamisesta jo opintojen aikana. Opettajien kenttäammattitaito nähtiin tärkeänä eli käytännön työtä tekeviä voisi olla enemmän työssä oppimisen ohjaajina. Tärkeänä nähtiin myös järjestää yrittäjien tapaamisia, missä olisi mahdollisuus kysyä yrittäjyyteen liittyvistä asioista. Jatkotutkimushaasteena tulisi selvittää pedagogisen osuuskunnan ja siellä tapahtuvan valmennuksen merkitystä tutkinnon suorittajan yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseen.</p>		
<p>Avainsanat (asiasanat) yrittäjyyskasvatus, yrittäjyys, yrittäjävalmiudet, jalkojenhoidon ammattitutkinto, aikuisopiskelija</p>		

Author(s) JÄRVINEN, Anu	Type of publication Bachelor's / Master's Thesis	Date 9.6.2014
	Pages 65	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title ENTREPRENEURSHIP EDUCATION AS A PART OF AN ADULT STUDENTS' STUDIES CASE: FURTHER QUALIFICATION FOR CHIROPODISTS		
Degree Programme Master's Degree Programme In Health Care And Social Services Development and Management		
Tutor(s) Kuhanen Vesa, lecturer; Jaatinen Kari, lecturer		
Assigned by Jyväskylä Educational Consortium, Jämsä College, Social Services, Health and Sports		
<p>Abstract</p> <p>The Further Qualification for Chiropodists is a competence-based qualification for adults. Many of those who have graduated with the Further Qualification for Chiropodists act as entrepreneurs. The Ministry of Education has composed the aims for vocational education and training (VET) until the year 2015. The purpose of these aims was to integrate entrepreneurship into all vocational qualifications. The purpose of this thesis was to examine what kind of entrepreneurship skills are needed from a person who acts as an entrepreneur within the chiropody branch. Other purposes were to improve the preparatory training for the Further Qualification for Chiropodists, to strengthen the entrepreneurship training within the Jämsä College and to increase candidates' entrepreneurship skills.</p> <p>The thesis was implemented as a qualitative study in which the data was collected by using an e-questionnaire. The questionnaire focused on those chiropody branch entrepreneurs who had graduated from the Jämsä College during 2008–2013. The main focus was on their opinions about how the preparatory training for the Further Qualification for Chiropodists and its entrepreneurship training could better meet the demands of working life. The material was analyzed by using content analysis.</p> <p>The results indicated that the amount of practical work in the various treatment environments had to be increased and that there was a need to extensively utilize the various educational environments that the Jämsä College offers. The ideas for improving entrepreneurship training already during the chiropody studies included the following: founding a cooperative, a virtual company/society or a mini company. The teachers' practical skills were considered important, in other words, those who practiced chiropody should be tutors during the work practice periods. Some respondents found it important to organize meetings for chiropody entrepreneurs in order to give them an opportunity for more information about entrepreneurship. In the future the significance of the pedagogical cooperative Pegasos run by the Jämsä College should be examined from the perspective of entrepreneurship training.</p>		
<p>Keywords</p> <p>entrepreneurship education, entrepreneurship, entrepreneur skills, Further Qualification for Chiropodists, adult student</p>		

Sisältö

1	Hyvinvointialan yrittäjänä.....	6
2	Opinnäytetyön tavoitteet ja kehittämistehtävät.....	7
	2.1 Yrittäjyyskasvatus.....	10
	2.2 Yrittäjyys ja yrittäjyysvalmiudet.....	15
3	Yrittäjyys osana jalkojenhoidon ammattitutkinnon opintoja.....	18
4	Aikuisopiskelijan yrittäjyysvalmiuksia tukeva pedagogiikka	22
5	Tutkimuksen toteutus.....	27
	5.1 Kyselyn toteuttaminen.....	28
	5.2 Aineiston analysointi.....	30
6	Tutkimuksen tulokset ja niiden tarkastelua.....	31
	6.1 Päätös yrittäjäksi ryhtymiseen.....	31
	6.2 Yrittäjyysvalmiudet uran alussa	33
	6.3 Koulutuksen antamat valmiudet yrittäjyyteen.....	34
	6.4 Valmistavan koulutuksen kehittäminen	35
	6.5 Yrittäjyysopintojen kehittäminen	37
	6.6 Yrittäjän tuki yrittäjyysosaamisen vahvistumisessa	37
	6.7 Yrittäjän omat lisäkoulutustarpeet.....	38
7	Pohdinta.....	39
	7.1 Luotettavuus ja eettisyys	46
	7.2 Jatkotutkimushaasteet.....	48
	Lähteet.....	49
	Liitteet	57
	Liite 1. Vastaajien ikä	
	Liite 2. Vastaajien pohjakoulutustausta	
	Liite 3. Yrittäjäksi ryhtyneet	
	Liite 4. Yrittäjänä toimimisen vuodet opintojen jälkeen	
	Liite 5. Webropol-online saate ja kysely	
	Liite 6. Jalkojenhoidon ammattitutkinnon perusteet (määräys 61/011/2010) [http://www.oph.fi/download/131247_Jalkojenhoidon_at_net.PDF]	

Kuviot

- Kuvio 1 Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet
- Kuvio 2 Yrittäjyyskasvatus opettajan työssä
- Kuvio 3 Yrittäjyysvalmiudet
- Kuvio 4 Sisäisen yrittäjyyden neljä osa-aluetta
- Kuvio 5 Tutkinnon suorittajan opinpolku pedagogisessa osuuskunnassa
- Kuvio 6 Yrittäjyyskasvatus osana oppilaitoksen arkea
- Kuvio 7 Toimintaoppiminen ja yrittäjän oppimisprosessi
- Kuvio 8 Yrittäjyysvalmiudet uran alussa
- Kuvio 9 Koulutuksen antamat valmiudet yrittäjyyteen
- Kuvio 10 Vastaajien omat lisäkoulutustarpeet

Taulukot

- Taulukko 1 Yrittäjyyskasvatuksen arvot
- Taulukko 2 Opinnäytetyöstä nousseet kehittämistarpeet ja toimenpiteet jalkojenhoidon ammattitutkinnossa

1 Hyvinvointialan yrittäjänä

Yritystoiminnalla on Suomessa varsin suuri kansantaloudellinen merkitys. Menestyäkseen Suomi tarvitsee yrittäjämäistä työn tekemistä ja yrityksiä. Tässä opinnäytetyössä hyvinvointialan yrittäjyydellä tarkoitetaan sosiaali- ja terveys alalla harjoitettavaa yritystoimintaa. Tällaisia yritystoimintamuotoja ovat esimerkiksi terveydenhoidollinen jalkahoito, hieronta, pienet sairaanhoidolliset palvelut, hoitotoimenpiteet, lääkehoito, ennaltaehkäisevä terveysneuvonta ja ohjaus. (Heiskanen & Junttanen & Träsk 2007, 5, 9–10.)

Tulevaisuudessa kysyntä hyvinvointialan palveluista lisääntyy, samoin yritys rakenne monipuolistuu. Yksityisten palveluiden laatua, yrittäjien osaamista ja ammattitaitoa arvostetaan. Vuodesta 2000 lähtien uusien yritysten määrä on ollut jatkuvassa nousussa. Alalle on syntynyt uusia yrittäjiä ja täyden palvelun tavarataloja, jolloin kaikki palvelut saadaan saman katon alta. Kysyntä erityisesti terveyspalvelujen tuottajista ja osaajista kasvaa, kun väestö ikääntyy. Myös sairauksien moninaisuus lisääntyy. Hyvinvointialan yritystoimintaa tulisi suunnata laajemmalle toiminta-alueelle eikä pelkästään oman kunnan alueelle. Verkostoituminen muiden jalkojenhoidon yrittäjien eli kilpailijoiden kanssa nähdään tärkeänä. (Heiskanen & ym. 2007, 5, 9–10.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut suomalaisen koulutuksen kehittämisessä yrittäjyyskasvatuksen tärkeäksi kohteeksi. Tulevaisuudessa ammatillisen koulutuksen kehittämisen painopistealueena kaikissa tutkinnoissa on yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen. Ammattitutkinnoissa tavoitteena on lisätä tutkinnon suorittajien yrittäjyysosaamista ja yrittäjyysvalmiuksia sekä kehittää ammatillista lisäkoulutusta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009; Opetushallitus, 2010.)

Euroopan komissio on antanut omat suosituksensa koulutuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Niiden mukaan yrittäjämäinen asenne ja käyttäytyminen tulee ottaa huomioon. Yrittäjyys nähdään kansalaisten yhtenä tärkeimpänä avaintaitona. (Euroopan komissio 2009, 10.) Nykyisin suurin osa ammatillisessa koulutuksessa

opiskelleista työllistyy joko pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tai itsenäisiksi yrittäjiksi. Yrittäjyys näkyy arjessa ja yrittäjyysosaamista edellytetään kaikilta. Yrittäjyys on siis osa ammatillista osaamista ja työn tekemistä. (Suomen Yrittäjät 2010, 7.)

Monissa oppilaitoksissa kuten Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä on linjattu yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyys yhdeksi tulevaisuuden koulutuksen kehittämisen painopistealueeksi. Koulutuskuntayhtymä toteuttaa alueellaan työelämälähtöistä koulutusta, antaa tutkinnon suorittajille valmiuksia yrittäjyyteen, tarjoaa osaamisen päivittämistä sekä vahvistaa työelämäyhteistyötä lisäämällä monipuolista verkostoitumista. Koulutuskuntayhtymän yrittäjyysmallissa yrittäjyyskasvatus on määritelty sisäisen, ulkoisen ja omaehtoisen yrittäjyyden kautta, jotka vahvistuvat tutkinnon suorittajan opinpolun aikana. (Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän ammattiopisto 2014; www.jao.fi.)

Jämsän ammattiopistossa opiskelee 1200 nuorta ja 2000 aikuista. Ammattiopisto on toisen asteen oppilaitos, jonka tehtävänä on kehittää seutukuntaa tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Oppilaitoksen tehtävänä on tuottaa hyvin menestyviä tutkinnon suorittajia työelämän tarpeisiin. Jämsän ammattiopistossa yrittäjyys nähdään tärkeänä osana nuorten ja aikuisten koulutusta, jonka he voivat suorittaa henkilökohtaisten opinpolkujen mukaisesti. (Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Jämsän ammattiopisto 2014; www.jao.fi.)

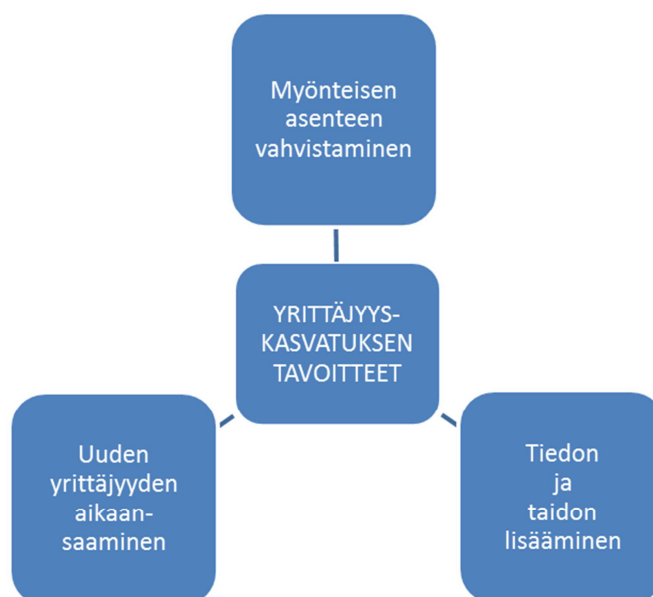
2 Opinnäytetyön tavoitteet ja kehittämistehtävät

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisia yrittäjyysvalmiuksia jalkohoidon yrittäjänä tarvitaan ja antaa lisää tietoa sekä ymmärrystä yrittäjyyskasvatuksesta ja yrittäjämäisestä oppimisesta. Tavoitteena on kehittää jalkohoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta ja vahvistaa oppilaitoksen tarjoamaa yrittäjyyskasvatusta sekä lisätä tutkinnon suorittajien yrittäjyysvalmiuksia.

Kehittämistehtävinä ovat: 1) selvittää millaisia yrittäjyysvalmiuksia jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneella henkilöllä tulisi olla ja 2) miten jalkojenhoidon yrittäjät kehittäisivät jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta ja yrittäjyysopintoja. Opinnäytetyön tuloksena syntyneitä materiaalia käytetään koulutuksen kehittämisessä ja opetussuunnitelmatyössä. Tutkintoon rakennetaan tulevaisuudessa yrittäjyyspainotteinen pedagoginen malli. Yrittäjyyspainotteinen malli tukee tutkinnon suorittajan sisäisen yrittäjyyden kasvua ja vahvistumista: aloitteellisuutta, itsensä johtamistaitoa sekä tiimityötaitoja. Nämä taidot vahvistuvat koko opintojen ajan.

Opetusministeriö on laatinut ammatilliselle koulutukselle tavoitteet vuoteen 2015. Oppilaitosten tulee integroida yrittäjyyskasvatus osaksi opetussuunnitelmien perusteita. Ammatillisten perustutkintojen perusteisiin ja näyttötutkinnon perusteisiin sisältyvät yrittäjyysopinnot ovat lisänneet tutkinnon suorittaneiden omaa yritystoimintaa sekä kannustaneet yrittäjämäiseen toimintaan toisen palveluksessa. (Opetusministeriö 2009, 29.)

Yrittäjyyskasvatus on tutkinnon suorittajan elinikäistä oppimista, jossa yrittäjyysvalmiudet kehittyvät ja täydentyvät opintojen aikana. Yrittäjyyskasvatus on parhaimmillaan itsensä johtamista, kykyä innovoida uutta, kykyä kehittää ammatillisesti itseään sekä oppia kohtaamaan erilaisia muutoksia (kuvio 1). (Opetusministeriö 2009, 29.) Tässä opinnäytetyössä tutkinnon suorittajalla tarkoitetaan aikuisopiskelijaa, joka suorittaa näyttötutkintona jalkojenhoidon ammattitutkintoa.

Kuvio 1. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet (Opetusministeriö 2009, 29 muokattu)

Oppilaitokset ovat monien haasteiden edessä. Tulevaisuudessa niillä tulee olla valmiuksia riskinottoon, kykyä uudistua, halua innovoida sekä kykyä suunnitella ja kehittää koulutusta yhdessä työelämän kanssa. Oppilaitosten yrittäjämäinen toimintakulttuuri on menestystekijä, jossa tutkinnon suorittajia aktivoidaan ajattelemaan yrittäjämäisesti. Yrittäjämäisen toimintakulttuurin luominen sekä erilaisten oppimisympäristöjen kehittäminen ovat tulevaisuuden haasteita oppilaitoksille. Oppilaitosten kehittämisen painopistealueina ovat yrittäjyyskasvatuksen ja sisäisen yrittäjyyden vahvistaminen ja lisääminen tutkintoihin. (Walden 2013; Alava 2014.)

Yhteiskunnan ja työelämän jatkuva muutos vaatii sekä työntekijöiltä ja yrittäjiltä monenlaisia taitoja, kuten elinikäisen oppimisen avaintaitoja, tietoja sekä ymmärrystä siitä, miten edistää tutkinnon suorittajan työllistymistä. Yhä enemmän korostuvat tiedot ja taidot sekä kyky selviytyä erilaisista ja moninaisista henkisistä prosesseista. Jalkojenhoitotyössä tulee hallita myös monenlaisia taitoja. Ennen kaikkea vaaditaan luovuutta, jatkuvaa uuden oppimista sekä erilaisia viestintä- ja kommunikointitaitoja. Nämä työelämän jatkuvat muutokset haastavat myös oppilaitoksia miettimään toimintakulttuureitaan ja tapoja toimia yrittäjyyskasvatusta edistävästi. (Oksanen 2013, 32; Opetushallitus 2009,7.)

Jalkojenhoidon yrittäjiä tarvitaan tulevaisuudessa. Entinen jalkahoitajakoulutus lopetettiin, ja koulutus siirtyi toiselle asteelle terveysalan tutkinnoksi. Koulutusta järjestäviä oppilaitoksia on vähän ja siksi myös valmistuneita. Jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittanut yrittäjä tekee ennaltaehkäisevää terveydenhoidollista jalkojenhoitotyötä. Työllä on sekä yhteiskunnallinen että taloudellinen merkitys. Ennaltaehkäisevällä jalkojenhoitotyöllä voidaan estää esimerkiksi diabetekseen liittyvien lisäsairauksien aiheuttamat vakavat jalkaongelmat kuten amputaatiot.

Opinnäytetyön avulla syvennän osaamistani yrittäjäyyskasvatuksesta ja yrittäjyydestä sekä kehitän työtäni tutkintovastaavana. Kyselyn kautta esiin tulleita yrittäjyysopin-tojen kehittämisen kohteita voidaan hyödyntää myös ensihoidon koulutusohjelman/osaamisalan opetussuunnitelman uudistustyössä, jota parhaillaan tehdään. Yrittäjyys on tarkoitus integroida tulevaisuudessa kaikkiin koulutusohjelmiin, osaamisaloihin, tutkintoihin ja osaksi opetussuunnitelmia koko koulutuskuntayhtymässä.

2.1 Yrittäjyyskasvatus

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä lähestytään oppilaitosorganisaation ja jalkojenhoidon ammattitutkinnon sekä oppimisen ja osaamisen näkökulmasta. Käsitteet kuuluvat yrittäjyyskasvatukseen, jossa pyritään edistämään yrittäjämäistä ajattelutapaa tutkinnon suorittajan opintojen aikana ja vahvistamaan jo olemassa olevia yrittäjyysvalmiuksia. Käsitteitä tarkastellaan kasvatustieteen näkökulmasta. Myös Opetushallituksen antamat ohjeet, suositukset ja linjaukset koulutuksen kehittämiseen ovat taustalla ja ohjaavat koulutuskuntayhtymiä koulutusten järjestämisessä.

Yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan työtä, jota tehdään oppilaitoksissa yrittäjyyden vahvistamiseksi. Mukana ovat työelämä, yritykset ja erilaiset järjestöt. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on tukea tutkinnon suorittajien myönteisen asenteen vahvistamista yrittäjyydessä, jolloin yrittäjyyden tiedot, taidot ja osaaminen vahvistuvat. (Kansikas 2009, 6; Remes 2002, 21; Oksanen 2013, 12.)

Tiikkala on määritellyt tutkimuksessaan yrittäjyyskasvatuksen arvot (taulukko 1) käsitteillä. Käsitteet eivät ole missään arvojärjestyksessä, vaan kaikilla on sama painoarvo. Yrittäjyyskasvatuksen arvot sisäistyvät ja syvenevät tutkinnon suorittajalle opintojen aikana. Arvot kuvastavat, millaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia tarvitaan jalkojenhoidon yrittäjäksi kasvamisen prosessissa. Itsensä johtamisen taito nähdään jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneella yrittäjällä yhtenä keskeisenä yrittäjidentiteettiä vahvistavana tekijänä.

Taulukko 1. Yrittäjyyskasvatuksen arvot (Tiikkala 2013, 34 muokattu)

- tiimityötaitoisuus, yhteistyökykyisyys
- keskustelutaitoisuus
- vastuun ottaminen
- ongelmanratkaisukyky
- tulevaisuussuuntautuneisuus
- virheistä oppiminen
- toisten ihmisten kuunteleminen ja kunnioittaminen
- muutoksensietokyky
- riskinotto
- hyvä itsensä johtaminen
- itseluottamus
- aloitteellisuus, sitoutuvuus ja luovuus

Kyrö (2006, 188–189) toteaa, että yrittäjyyskasvatuksen käsite nähdään laajana yrittäjyyden sekä kasvatuksen liitoksena, joka pitää sisällään tutkinnon suorittajan yrittäjämäisen oppimisen käsitteen. Tähän käsitteeseen liittyvät yrittäjyysvalmiudet eli tieto, taito ja erilaiset ominaisuudet, joita tarvitaan yrittäjyydessä. Samalla hän korostaa sitä, mitä ja miten opitaan. Usein yrittäjyyskasvatus nähdään artikkeleissa kirjoitettuina arvioina, aikomuksina aloittaa yrittäminen, asenteina, käyttäytymisen taitoina sekä erilaisina persoonallisina taitoina.

Kyrö ehdottaa, että yrittäjyyskasvatusta käytettäisiin pääkäsitteenä ja sen alakäsitteenä yrittäjämäistä oppimista, jota voi täydentää yrittäjämäisyyden ja yritteliäisyyden käsitteillä. Usein yrittäjyyden oppimisella ymmärretään samaa kuin liiketoimin-

nan oppiminen. Kuitenkin tärkeää on ymmärtää, että eri toimijoilla on yhteinen ymmärrys yrittäjyyskasvatuksesta, joka tulee huomioida. (Kyrö 2006, 17.)

Tutkimuksissa (Kyrö 2006, Gibb 2005, Heinonen & Vento-Vierikko 2002, Seikkula-Leino 2011, Järvi 2013) toteavat, että yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikan tapoja tulee kehittää niin, että tutkinnon suorittajien yrittäjyysvalmiudet lisääntyvät. On opettajia, jotka ovat vieneet yrittäjyyskasvatusta opetuksessaan eteenpäin kehittämällä esimerkiksi samanaikaisesti yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikkaa. (Korhonen & kumpp. 2012, 10–14.)

Opettajien on vaikea joskus ymmärtää, mitä tavoitteita, sisältöjä ja toteuttamistapoja yrittäjyyskasvatuksella on. Kuitenkin he ovat tärkeässä roolissa yrittäjyyskasvatuksen tuomisessa oppilaitoksiin. Opettajien käsitystä yrittäjyyskasvatuksesta muokkaavat hyvin pitkälle se, ovatko he itse toimineet yrittäjinä sekä millainen suhde heillä on yritystoimintaan eli miten he itse ymmärtävät yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden opettamisen käytännössä ja omassa työssään. Kun määritellään yrittäjyyden oppimista, tulee tarkasteluun ottaa myös opettaja ja pedagoginen näkökulma sekä koko verkosto, jossa yrittäjyyskasvatusta kehitetään. (Korhonen & kumpp. 2012, 10–14.)

Yrittäjyyskasvatuksessa on kyse elämänhallinnan, vuorovaikutuksen ja itsensä johtamisen taidoista sekä kyvystä toimia innovatiivisesti ja kohdata muutoksia. Yrittäjyyteen liittyvät valmiudet kehittyvät ja täydentyvät läpi ammattitutkinto-opintojen henkilökohtaisen opinpolun mukaisesti ja vielä opintojen päättymisen jälkeen. (Korhonen & kumpp. 2012, 10–14.)

Suomessa yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyttä on tutkittu varsin paljon, mutta vain pieni osa kohdistuu toisen asteen oppilaitoksiin ja valtaosa kohdistuu korkeakouluihin. Oksasen mukaan jo olemassa olevaa yrittäjyyskasvatuksen tutkimusta tulisi hyödyntää myös ammatillisella toisella asteella. Yrittäjistä esimerkiksi 60 % on ammatillisen koulutuksen käyneitä. Eri asteilla tehtyä tutkimustietoa on tärkeää levittää, jotta hyväksi todettuja malleja voitaisiin kehittää muissakin oppilaitoksissa. (Heinonen & Hytti & Tiikkala 2011, Kyrö 2006, Lehtonen & Ristimäki 2007, Oksanen 2013.)

Tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoinen on Nevanperän ja Kansikkaan tekemä kansainvälinen tutkimus, jossa tutkittiin toisen asteen opiskelijoiden yrittäjyysinventioita (aikomusta ryhtyä yrittäjäksi) Puolassa. Tutkimuksessa selvitettiin yrittäjäroolia ja yrittäjäaikomuksia. Tutkimuksessa kerrotaan pedagogisten ratkaisujen kehittämisestä ja siitä, miten muutoksen kautta saadaan aikaan uutta yrittäjyyttä ja siksi se on nostettu kansainvälisen vertailun kohteeksi. (Nevanperä & Kansikas 2009, 18–19.)

Tulosten mukaan Puolassa yrittäjyysinventio on korkeampi kuin Suomessa. Vertailtaessa maita keskenään yrittäjyysroolit ovat samankaltaisia, vaikka aikomukset yrittäjyyden suhteen ovat erilaiset. Merkittävin ero syntyi Puolan ja Suomen välillä siinä, että puolalaiset opiskelijat keskittyivät kehittämään ammattitaitoaan, jotta pystyivät perustamaan oman yrityksen. Aktiivisuus korostui esimerkiksi erilaisten liiketoimintamahdollisuuksien sekä yhteistyökumppaneiden etsinnässä. (Nevanperä & Kansikas 2009; 18–19, 29–30.)

Bell, Callaghan, Demick & Scharf (2004, 118–119) toteavat, että yrittäjyyskasvatuksen kansainväliset opetuskäytänteet ja opetus voivat siirtyä kulttuurista ja maasta toiseen. Myös korkeakoulut maailmalla pyrkivät ottamaan opetukseensa yrittäjyyttä. Koulutuksen tehtävänä on tukea ja edistää tutkinnon suorittajien sellaisia taitoja, tietoja ja asenteita, joita tarvitaan työelämässä, olipa sitten yrittäjänä tai toisen palveluksessa. Esimerkiksi Suomi oli ensimmäinen maa Euroopassa, joka sisällytti yrittäjyyskasvatuksen osaksi opetussuunnitelmiaan. (Korhonen & Komulainen & Rätty 2012, 6–7.)

Jalkojenhoidon ammattitutkintoon liittyvää yrittäjyyskasvatuksen tutkimusta ei ole Suomessa eikä Euroopassakaan toistaiseksi tehty. Tutkimusta on tehty siitä, millaisia asenteita eri asteiden opettajilla on liittyen yrittäjyyskasvatukseen. (Nevanperä & Kansikas 2009; 8, 12, 16.) Yrittäjyyskasvatuksen merkitys konkretisoituu opettajien välityksellä tutkinnon suorittajille. (Pihkala & Ruskovaara 2009, 9–10, 50.)

Yrittäjyyskasvatus tarjoaa opettajalle vaihtoehtoisia menetelmiä, joilla kannustetaan tutkinnon suorittajaa elinikäisen oppimisen polulle (kuvio 2). Jalkojenhoidon ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa yrittäjyyskasvatus on osa pedagogin perustehtävää ja myös yksi opetusmenetelmä.

Kuvio 2. Yrittäjyyskasvatus opettajan työssä (Rytkölä, Ruskovaara, Seikkula-Leino, Ikävalko ja Mattila 2011, 7–10 muokattu)

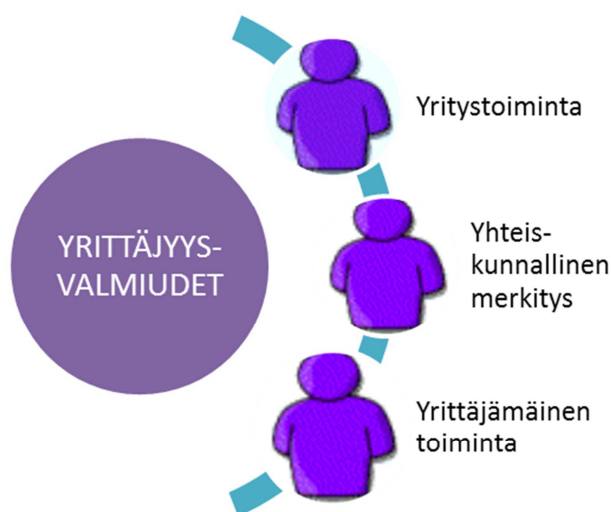
Ylinen toteaa tutkimuksessaan, että oppilaitosten opetussuunnitelmissa sekä tutkinnon perusteissa yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet ovat laajemmat, kuin mitä yrittäjyysdessä mielletään. Kysymys on sisäisestä yrittäjyydestä, jolla tarkoitetaan yrittäjämäistä toimintaa. Asenne yrittäjyyttä kohtaan lähtee jo kotoa. Opettajien korkea ikä vaikuttaa joskus negatiivisesti yrittäjyyskasvatukseen ja siihen, mitä siitä ajatellaan. Toisaalta opettajilla nähdään kuitenkin olevan valmiuksia toteuttaa yrittäjyyskasvatusta omassa työssään. (Ylinen 2011, 8.)

Yrittäjyyskasvatuksen tutkijat uskovat siihen, että yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintatapaa voidaan kasvattaa ja opettajilla on valmiuksia oma-aloitteellisuuteen ja yhteistyökykyyn. Ylisen mukaan on tärkeää löytää yrittäjyyskasvatukselle kuvaavampi, selkeämpi käsite kuin mitä nykyisin. Yrittäjyyskasvatuksen tärkeydestä on puhuttu

paljon useiden vuosikymmenien ajan, mutta sen integrointi osaksi opetusta ja tutkin-
tojen rakennetta on hankalaa. (Ylinen 2011, 8.)

2.2 Yrittäjyys ja yrittäjyysvalmiudet

Yrittäjyyden käsitteellä on monta määritelmää. Määritelmä riippuu paljon siitä, kuka
käsitettä määrittelee ja mistä näkökulmasta. Häggin mukaan yrittäjyydessä on kyse
erilaisten tietojen, taitojen ja valmiuksien osaamisesta. Tämä määritelmä soveltuu
hyvin jalkojenhoidon yrittäjän kontekstiin. Jalkojenhoidon yrittäjällä tämä tarkoittaa
erilaisia työelämässä tarvittavia vaatimuksia: riskinottoa, innovointikykyä, periksi-
antamattomuutta, uskallusta ja epävarmuuden sietokykyä (kuvio 3). Näillä valmiuk-
silla tähdätään tavoitteelliseen ja menestyksekkääseen liiketoimintaan. (Hägg 2011,
26.)

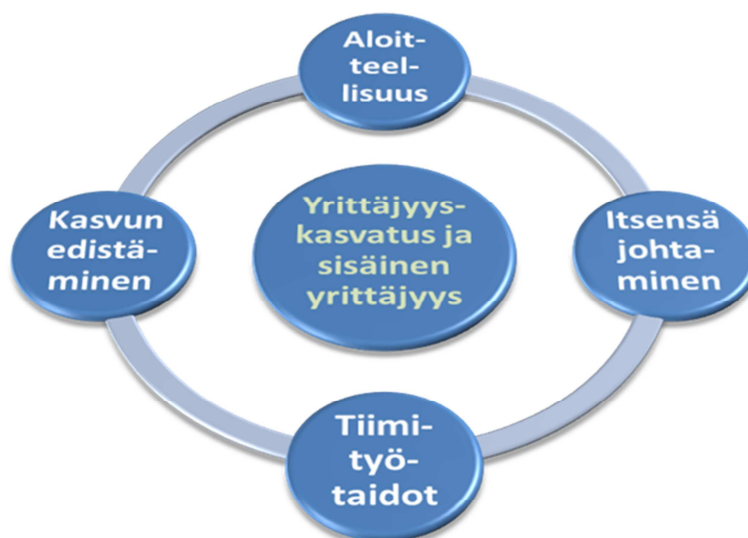

Kuvio 3. Yrittäjyysvalmiudet (Järvi 2013, 34 muokattu)

Yrittäjyydessä erotetaan kolme muotoa: omaehtoinen, sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys.
Jalkojenhoidon ammattitutkinnossa ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa aidon asiakaskon-
taktin ja liiketoiminnan mahdollistumista. Pedagoginen osuuskunta on yksi esimerkki
yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöstä. Se tarjoaa tutkinnon suorittajille mahdol-
lisuuden päästä oppimaan ulkoista tiimiyrittäjyyttä. Luottamus itsensä työllistämi-

seen vahvistuu tulevana yrittäjänä, samoin sisäisen yrittäjyyden taidot vahvistuvat. Omaehtoinen yrittäjyys ja sen pohja luodaan käyttämällä yhteistoiminnallisia ja tiimioppimisen erilaisia menetelmiä. (Jämsän ammattiopisto, pedagogisen osuuskunnan kehittäjätiimi.)

Sisäisessä yrittäjyydessä voidaan erottaa neljä osa-aluetta: tutkinnon suorittajan oma ammatillinen kasvu, itsensä johtamisen taidot, aloitteellisuus sekä tiimityötaidot (kuvio 4). Näitä osa-alueita tulee vahvistaa jalkojenhoidon ammattitutkinnon koulutuksessa monipuolisesti pedagogiikan keinoin. Tutkinnon suorittajan omatessa vahvan ammatillisen osaamisen ja sisäisen yrittäjyyden taidot hän suuntaa kohti menestyvän yrityksen perustamista ja ulkoista yrittäjyyttä. (Gibb 2005, 233.)

Kuvio 4. Sisäisen yrittäjyyden neljä osa-aluetta (Gibb 2005, 233 muokattu)

Heinosen ja Vento-Vierikon tutkimuksen mukaan sisäinen yrittäjyys kulkee elinikäisen oppimisen rinnalla. Se on tekemällä oppimista ja aiemmin opittujen rajojen rikkomista. Oppiminen on tutkinnon suorittajan ammatillinen yrittäjyyden kasvun prosessi, joka auttaa selviytymään muutoksissa ja menestymään kilpailussa. (Heinonen & Vento-Vierikko 2002, 34–35.)

Gibb (2005, 44–47) jakaa yrittäjyyden taitoihin, tietoihin, ominaisuuksiin sekä ihmisen käyttäytymiseen. Tutkinnon suorittaja omaa ongelmanratkaisutaidot, suunnittelutaidot, taidot neuvotella sekä kyvyn tehdä päätöksiä. Tutkinnon suorittajan ominaisuudet kuten itseluottamus, itsenäisyys, monipuolisuus, tavoitteellisuus kekseliäisyys sekä dynaamisuuden merkitys taitoina korostuvat. Nämä valmiudet ovat tärkeitä, vaikkei toimisikaan yrittäjänä.

Yrittäjyyden oppimista on pidetty tärkeänä yrittäjyyttä edistävänä asiana jo 1980-luvulta asti. Opetus- ja kulttuuriministeriössä pidetään yrittäjyyden oppiminen ja opettaminen hyvin merkityksellisiksi. Euroopan komission julkaisemassa raportissa asenne ja yrittäjämäinen toiminta ovat tärkeissä rooleissa, kun suunnitellaan koulutuksia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009; Euroopan komissio 2009.)

Tutkimusten mukaan (Akola & Heinonen 2007, Rae 2005, Kyrö 2006, Kauppi & Nurminen 2008) koulutuksen suunnittelussa tulee muistaa se, että oppiminen on tutkinnon suorittajan kokonaisvaltainen prosessi. Tutkinnon suorittajien, tulevien yrittäjien oppiminen nähdään nykyisin tapahtuvan virheiden oppimisen kautta. Simulaatiot antavat uudenlaisia mahdollisuuksia oppia erilaisissa oppimisympäristöissä. (Hägg 2011, 22.)

Järvi toteaa, että on olennaista kehittää pedagogisia menetelmiä, joiden avulla voidaan paremmin arvioida yrittäjyysosaamista. Tulevaisuudessa on tarpeen selkiyttää oppilaitosten opetussuunnitelmissa yrittäjyyden oppimisen ohjeistusta. Samoin on tärkeää kysyä, missä, milloin ja kenen kanssa yrittäjyyttä opitaan sekä miksi, miten ja kenen toimesta yrittäjyyttä opetetaan. (Järvi 2013, 16–17.)

3 Yrittäjyys osana jalkojenhoidon ammattitutkinnon opintoja

Jalkojenhoidon ammattitutkinto on terveysalan näyttötutkinto. Tutkinnon suorittanut tekee terveydenhoidollista jalkojenhoidon työtä. Jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaan koulutukseen hakeudutaan monista ammattiryhmistä. Tällaisia ammattiryhmiä ovat sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, perushoitajat, lähihoitajat ja hierojat. Jalkojenhoidon ammattitutkinnossa suoritetaan kaksi pakollista ja kolme valinnaista tutkinnon osaa. Tutkinto on valmis, kun pakolliset tutkinnon osat ja yksi valinnaisista tutkinnon osista on suoritettu hyväksytysti.

Jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneista useat aloittavat itsenäisinä hyvinvointialan yrittäjinä, joiden tulisi pystyä vastaamaan työelämän osaamisvaatimuksiin. Nykyisin puhutaan paljon työelämän ja toimintaympäristöjen muutoksesta sekä siitä, millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. Kaikilla aloilla tarvitaan aiempaa enemmän liiketoimintaosaamista, teknologian osaamista, verkostoajattelua sekä vuorovaikutus- ja asiakaspalveluosaamista. Verkostoituminen alueellisesti, maakunnallisesti ja kansainvälisesti on erittäin tärkeää myös hyvinvointialan yrittäjillä. (Rajander-Juusti 2013, 17, 21; Mikkola 2013, 9.)

Tulevaisuudessa hoiva-alalla tarvitaan entistä enemmän elinikäisen oppimisen taitoja sekä metataitoja. Metataidoilla tarkoitetaan tutkinnon suorittajan ominaisuuksia, kuten epävarmuuden sietämistä ja paineensietokykyä, vuorovaikutustaitojen ja itsearviointin kehittämistä sekä kokonaisuuksien hallintaa. Itsensä ja oman työnsä johtamisen taito nähdään olevan yrittäjänä toimijan tärkein avaintaito. Metataitojen ohella puhutaan myös työelämätaidoista, joihin kuuluvat esimies- ja alaistaidot. Taidot ovat tärkeitä myös jalkojenhoidon yrittäjällä. (Aarnikoivu 2010, 69.) Tutkinnon suorittajien tulisi substanssiosaamisen lisäksi kyetä hahmottamaan hoitotyön kohteen – jalkojenhoidon asiakkaan – kokonaisvaltainen hoitaminen eikä ainoastaan teknisesti suoritettua jalkojenhoitoa.

Tulevaisuuden osaamisen haasteet suuntautuvat erityisesti aikuiskoulutukseen, sen opettajiin, tutkinnon suorittajiin sekä koulutusmuotoihin. Yrittäjämäisen toimintakulttuurin tavoitteena on kasvattaa tutkinnon suorittajat opintojensa alusta lähtien koko opinpolun ajan ottamaan vastuuta enemmän omasta oppimisestaan, itsestään ja tekemisistään. Erityisen tärkeää on ohjauksen ja valmennuksen rooli, jossa kannustetaan, rohkaistaan, tuetaan ja autetaan tutkinnon suorittajia epäonnistumisten kohdalla. Valmennukseen tulee olla riittävästi resursseja. (Walden, 2013.)

Yrittäjyyskasvatuksen avulla pyritään jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavassa koulutuksessa siihen, että tutkinnon suorittajat omaksuisivat yrittäjämäiset tiedot, taidot ja asenteet. Näistä kaikista on hyötyä, jos perustaa oman hyvinvointialan yrityksen tai työskentelee toisen palveluksessa. (Kansikas 2007, 15–17.) Yrittäjyyskasvatus erilaisine oppimis- ja opetusmetodeineen nähdään myös Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä yhtenä osana oppilaitosten toimintakulttuuria.

Jämsän ammattiopistoon on perustettu pedagoginen osuuskunta Pegosus, joka tarjoaa mahdollisuuden suorittaa jalkojenhoidon ammattitutkinnosta valinnaisen tutkinnon osan Ammatinharjoittajana jalkojenhoitotyössä. Pedagoginen osuuskunta on tutkinnon suorittajille yksi esimerkki työelämälähtöisistä oppimisympäristöistä sekä työkalu ammatillisille opettajille. Tutkinnon suorittaja voi toteuttaa ammatilliset opinnot ja ammattitaitoa täydentävät opinnot osuuskunnassa, jossa opettajat toteuttavat jaettua tiimiopettajuutta. (Erkko, 2013.)

Pedagogisessa monialaisessa osuuskunnassa edistetään jokaisen osuuskunnan jäsenen vahvuuksia. Keskeinen ajatus on käynnistää ymmärrys oman työpanoksen merkityksestä menestymiseen. Jämsän ammattiopistossa on pitkät perinteet ja osaaminen tiimimäisestä projektioppimisesta ja yhteistoiminnallisesta tekemisestä. Pedagogisena viitekehyksenä on projektimainen oppimisprosessi. (Jämsän ammattiopisto, pedagogisen osuuskunnan kehittäjätiimi 2014.)

Osuuskunta Pegosus tarjoaa mahdollisuuden oppia yrittäjyyttä käytännön työprojektien kautta. Osuuskunnassa jokainen osuuskuntalainen eli tutkinnon suorittaja

vahvistaa ammatilliseen osaamiseensa perustuvia taitoja ja toimii tavoitteellisesti, tiimioppimisen arvojen mukaisesti. Pedagoginen oppimisympäristö tarjoaa tutkinnon suorittajille mahdollisuuden edetä opinnoissaan työvaltaisesti oman aktiivisuuden määrittelemään tahtiin. (Jämsän ammattiopisto, pedagogisen osuuskunnan kehittäjätiimi 2014.)

Pegosuksen arvot rakentuvat yhdessä ja tekemällä oppimisen ympärille sekä osaamisen arvostamiselle. Yksi tärkeimmistä perustoimintatavoista on avoin tiedon jakaminen, jota toteutetaan monialaisesti, yhteisissä valmennustreeneissä. Tutkinnon suorittajien liiketoimintaosaaminen kasvaa yhteisten kohtaamisten ja aitojen asiakasprojektien myötä, jolloin tutkinnon suorittajat pääsevät tiukasti kiinni ulkoisen yrittäjyyden maailmaan. Oman osaamisen vahvistaminen tuo lisää luottamusta työllistää itsensä yrittäjänä tulevaisuudessakin. (Jämsän ammattiopisto, pedagogisen osuuskunnan kehittäjätiimi 2014.)

Osuuskunnassa toimivat Jämsän ammattiopiston tutkinnon suorittajat ja heidän apunaan valmentajat, jotka tukevat osaamisen kehittymistä ja rohkaisevat uusiin ammatillisiin haasteisiin. Osuuskunnat rikkovat oppilaitosten perinteiset rakenteet irrottamalla oppimisen lukujärjestyksistä vastaamaan todellisia oppimistarpeita. Oppimisen tahdin määrittelevät työelämäprojektit ja niiden aikataulut. Pedagoginen osuuskunta toimii tutkinnon suorittajille ammatillisen osaamisen kehittämisen muotona mahdollistaen sekä tiimioppimisen että yksilölliset opinpolut. (Erkko 2013.)

Jalkojenhoidon ammattitutkinnon tutkinnon perusteissa Ammatinharjoittajana jalkojenhoitotyössä -osan ammattitaitovaatimukset kuvataan seuraavasti:

Tutkinnon suorittaja

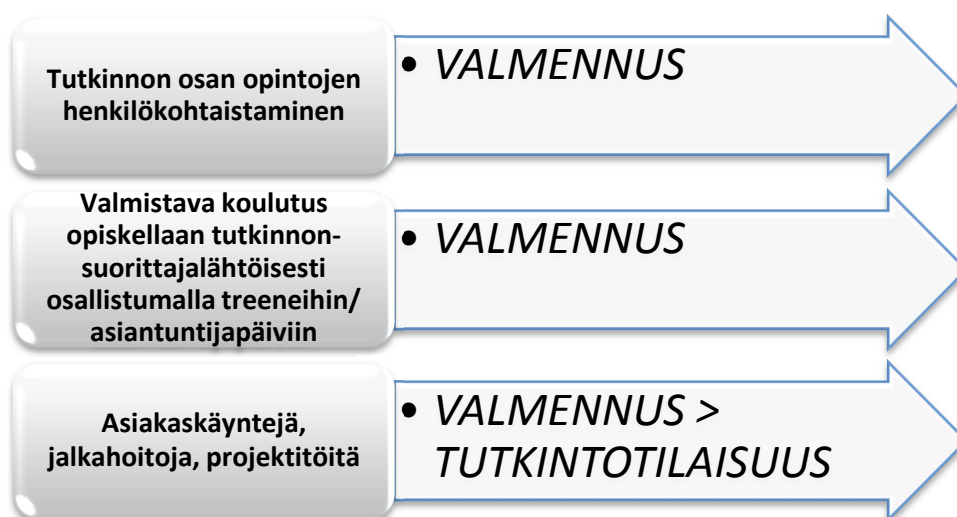
- toimii yritystoimintaa ohjaavia lakeja, säädöksiä ja ohjeita noudattaen
- suunnittelee toimi- ja jalkojenhoitotilan, laatien toiminnalle liiketoimintasuunnitelman
- vertailee eri rahoitusmuotoja, valitsee toiminnalleen yritysmuodon ja tekee toimintaansa liittyvät lakisääteiset ilmoitukset

- kehittää yrittäjäyysvalmiuksiaan ammatinharjoittajana, verkostoituu ja luo asiakassuhteita käyttäen asiantuntijapalveluita
- toimii vakuutussäädösten mukaisesti

(Opetushallitus 2010; Jalkojenhoidon ammattitutkinnon perusteet, 2010.)

Tutkinnon osan suorittaminen sekä valmistavan koulutuksen opinnot voidaan suorittaa oppilaitoksen pedagogisessa osuuskunnassa (kuvio 5). Tutkinnon suorittajan opinpolku etenee ylhäältä alaspäin päättyen tutkintotilaisuuteen. Valmennus on tärkeä osa pedagogisen osuuskunnan toiminta-ajatusta. Valmennusta tapahtuu kiinteästi koko tutkinnon suorittamisen ja tutkinnon suorittajan opinpolun ajan. (Jämsän ammattiopisto, pedagoginen osuuskunta, kehittäjätiimi.)

Tässä opinnäytetyössä valmentamisella tarkoitetaan kokonaisvaltaista tutkinnon suorittajan kanssa käytävää dialogia, jossa valmentajan vuorovaikutustaidot korostuvat. Näin tutkinnon suorittajat ja osuuskunnassa suoritettava Ammatinharjoittaminen jalkojenhoitotyössä -osa ovat mukana oppimisprosessissa sekä oppimisen rakenteisissa. (Jämsän ammattiopisto, pedagoginen osuuskunta, kehittäjätiimi.)

Kuvio 5. Tutkinnon suorittajan opinpolku pedagogisessa osuuskunnassa (Jämsän ammattiopisto, pedagogisen osuuskunnan kehittäjätiimi)

4 Aikuisopiskelijan yrittäjyysvalmiuksia tukeva pedagogiikka

Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen on pedagoginen kysymys. Yrittäjämäisen pedagogiikan perusta eli käsitys ihmisestä on holistinen. Holistinen ihmiskäsitys tarkoittaa sitä, että ihminen on fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kokonaisuus, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Puhuttaessa tutkinnon suorittajan yrittäjyysvalmiuksia tukevasta pedagogiikasta nähdään ihminen vastuullisena, luovana ja riskinottokykyisenä. (Gibb 2009, 131; Opetushallitus 2010.)

Oppilaitoksen yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden kehittämisessä taustalla ovat arvot, strategia, kulttuuri sekä oppilaitosorganisaatio ja se, miten oppiminen ja opettaminen nähdään (kuvio 6). Jyväskylän koulutuskuntayhtymä on linjannut strategiasaans yhdeksi kehittämisalueeksi yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden integroimisen osaksi kaikkia tutkintoja ja opetussuunnitelmia.

Kuvio 6. Yrittäjyyskasvatus osana oppilaitoksen arkea (Åkerroos 2013, 41)

Tutkinnon suorittajan yrittäjyysvalmiuksien oppimiseen liitetään usein yrittäjän oma tapa oppia, yrittäjyys on mahdollisuuksien näkemistä. Hyvinvointialan yrittäjä organisoii, tekee itsenäisiä päätöksiä ja havainnoi omalla tyylillään. Se on reflektointia ja joustavaa toimintaa erilaisissa tilanteissa. Edellä mainittuja toimintatapoja on tärkeää huomioida, kun suunnitellaan jalkojenhoidon ammattitutkinnossa yrittäjyyden oppimisen sisältöjä ja kehitetään pedagogiikkaa. (Gibb 2009, 131.) Jotta yrittäjyysvalmiuksia voidaan oppia, edellytyksenä, että tutkinnon suorittajilla on mahdollisuus olla työssä oppimassa yrittäjän mukana riittävän kauan. Näin tutkinnon suorittajalle syntyy ymmärrys yrittäjänä toimimisesta ja kokonaisvaltainen sekä moniulotteinen kuva yrittäjyydestä. (Järvi 2013, 38–39.)

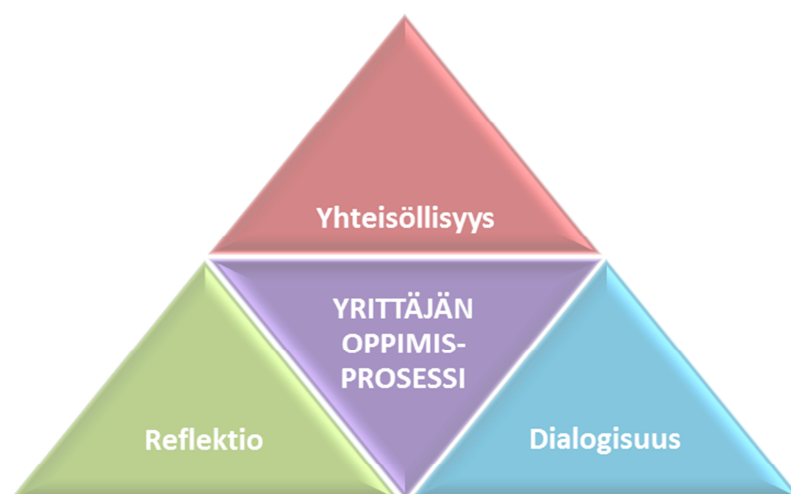
Yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyysvalmiuksien toteutuksessa on kokeiltu monia pedagogisia menetelmiä. Yrittäjyyteen liittyvien teemojen oppiminen on aktiivista, jos ne ovat yhteydessä tutkinnon suorittajan ammatilliseen kehittymiseen ja käytännön tekemiseen. Kokemuksesta oppiminen on ollut pitkään käytössä yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikassa. Kun suunnitellaan edellä mainittuja opintoja, nähdään kokemuksesta oppiminen ensisijaisena avaintekijänä, koska se mahdollistaa toiminnan reflektoinnin ympäristön kanssa. (Järvi 2013, 40.)

Revans on tutkinut paljon toimintaoppimista (action learning). Toimintaoppiminen on kehitetty organisaatioiden ja yritysten johtamiseen. Toimintaoppimisen mallia voidaan hyödyntää yrittäjän oman johtajuuden kehittämisessä. Se on prosessi, jossa keskitytään refleктоimaan oikeita, työhön liittyviä ongelmia se ei ole pelkästään tekemällä oppimista vaan se ohjaa tutkinnon suorittajaa etsimään uutta tietoa ja mallintamaan aiemmin hankittua kokemusta. (Pittaway, Missing, Hudson & Maragh 2009, 285.)

Tutkimusten mukaan toimintaoppimisen malli sopii hyvin yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyysvalmiuksien oppimiseen, myös osuuskuntatyöskentelyyn. Toimintaoppimisen malli antaa mahdollisuuden tutkinnon suorittajan joustavaan oppimiseen, perustuu ongelmaratkaisuun ja toimintaan sekä ennen kaikkea sisältää sosiaalisen oppimisen.

Ongelmanratkaisuissa käytetään tutkinnon suorittajien tietoa ja kokemusta hyväksi sekä viedään ratkaisu käytäntöön testattavaksi, minkä jälkeen reflektoidaan ja tehdään johtopäätökset yhdessä. Toimintaoppimista toistetaan, kunnes ongelma on ratkaistu. Näin tuleva yrittäjä oppii. Toimintaoppiminen mahdollistaa tutkinnon suorittajan yhteisöllisyyden sekä reflektiivisen ja dialogisuuteen perustuvan oppimisprosessin (kuvio 7). (Pittaway, Missing, Hudson & Maragh 2009, 285.)

Yrittäjämäinen oppiminen ja pedagogiikka ovat toimintälähtöisiä, joissa korostuvat tutkinnon suorittajan mahdollisuuksien hyödyntäminen ja luominen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkinnon suorittajat asettavat tavoitteita itsenäisesti ja miettivät keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Tutkinnon suorittajalla on vastuu omasta oppimisestaan. (Kyrö, Mylläri & Seikula-Leino 2008, 279.)

Kuvio 7. Toimintaoppiminen ja yrittäjän oppimisprosessi (Revans 1987, 178 muokattu)

Yrittäjyyskasvatuksen keskeisimpiä osaamisalueita ovat epävarmuuden sietäminen ja kyky riskinottoon. Tutkimusten mukaan epävarmuuden sietämistä voidaan opiskella ja oppia esimerkiksi yhteistoiminnallisella oppimisella. Yrittäjyysvalmiuksia tukevassa pedagogiikassa erilaisilla oppimismenetelmillä on merkitystä. Ne tulisi valita sellaisiksi, jotka kehittävät tutkinnon suorittajan epävarmuuden sietokykyä. Tämä asettaa

melkoisen haasteen opettajille ja valmentajille. (Kyrö, Mylläri & Seikula-Leino 2008, 279.)

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tehtävänä on valmistaa tutkinnon suorittajia työelämään tarjoamalla heille osaamiseen tähtäävää koulutusta. Työelämän yksi suurista tulevaisuuden haasteista on yrittäjyys. (Kyrö 2006, 17–18.) Jalkojenhoidon ammattitutkinnosta valmistuneilla tulee olla niin sisäistä, ulkoista kuin omaehtoista yrittäjyyden osaamista. Jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavasta koulutuksesta ja pedagogiikasta vastaavat opettajat, työssä oppimisen ohjaajat ja valmentajat.

Valmentajan tehtävänä on kannustaa ja auttaa tutkinnon suorittajaa yrittäjyyden kasvun prosessissa. Yrittäjyyskasvatuksen onnistuminen edellyttää sitä, että valmentaja ja opettaja ovat valmiita muuttamaan käyttämiään opetusmenetelmiä sekä ottavat käyttöön rohkeasti erilaisia oppimisympäristöjä ja ovat valmiita hyödyntämään opetuksessa erilaista opetusteknologiaa. Tutkinnon suorittajilla tulee olla mahdollisuus käyttää oppilaitoksen erilaisia yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyttä edistäviä oppimisympäristöjä. (Kyrö 2006, 17–18.) Jämsän ammattiopistossa on esimerkiksi osuuskuntatoimintaa, oppilaitoksen Hoitola Hellikka, ”matalan kynnyksen periaatteella toimiva palveluauto” sekä Himos hiihtokeskuksen oppimisympäristö.

Yrittäjämäisesti ajatteleva jalkojenhoidon opettaja ja valmentaja suuntaavat pedagogiikan opettamisen oppimisprosesseihin ja niiden kehittämiseen (Kyrö 2006, 23).

Opettajan rooli tiedon jakajasta on muuttunut. Tulevaisuuden opettaja on oppimisen mahdollistaja, valmentaja ja ohjaaja, joka auttaa tutkinnon suorittajaa tiedon lähteille. (Helakorpi 2008, 242–246; Alava 2014.)

Hyvä yrittäjyyskasvattaja toimii tasapainoisesti valmentajan ja opettajan rooleissa, mikä mahdollistaa tutkinnon suorittajan oppimisen, mahdollistaen vapauden ja oikeiden kysymysten tekemisen. Kysymykset toimivat oppimisen tukena ja luovat tutkinnon suorittajille tunteen, että heitä ei ole jätetty yksin oppimistilanteeseen. Voidakseen olla hyvä yrittäjyyskasvattaja, valmentaja ja opettaja tarvitaan vahva oppilai-

tosjohdon tuki sekä oman alan substanssi- ja täydennyskoulutusta säännöllisesti. (Kyrö 2006, 17–18.)

Yrittäjyyskasvattajan, opettajan kuusi tärkeintä osaamiskriteeriä (Korhonen 2013, 26; Alava 2014) ovat

- ymmärrys substanssiin, yrittäjyyteen ja yrittäjyyskasvatukseen
- positiivinen suhtautuminen ja asenne
- yrittäjämäinen toiminta
- nykyaikainen oppimiskäsitys
- yrittäjyyttä edistävien opiskelumenetelmien käyttö, tutkinnon suorittajan henkisen kasvun tukeminen ja vahvistaminen yrittäjyyteen
- tulevaisuus orientoitunut, myönteinen asenne tulevaisuuden opettajuuteen ja sen muutoksiin.

Yrittäjyysvalmiuksia opiskellessa tulisi mahdollistaa tutkinnon suorittajille erilaiset toiminnalliset menetelmät kuten tekemällä oppiminen, yhteistoiminnallinen oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen sekä kokemuksellinen oppiminen. Yrittäjyyden opettamisessa ja oppimisessa tulisi hyödyntää myös erilaisia oppilaitoksen oppimisympäristöjä ja verkostoja, joissa tutkinnon suorittajat pääsevät tutustumaan oman alansa yrittäjiin sekä tapaan tehdä työtä yrittäjämäisesti. (Järvi 2013, 16; Alava 2014.)

Yrittäjyyttä ja yrittäjyysvalmiuksia tukevassa pedagogiikassa korostuvat tutkinnon suorittajan oma aktiivisuus ja se, että opiskelu tapahtuu aidoissa oppimisympäristöissä oikeiden asiakkaiden kanssa – kuten osuuskunnissa tai jalkojenhoidon yrityksissä – ja opetus rakentuu ongelmanratkaisulle (Kyrö 2006, 17–18). Tutkinnon suorittaja keskeisessä oppimisympäristössä kuten osuuskunnassa, opettajan rooli on muuttunut valmentajaksi. Valmentaja innostaa, kannustaa ja auttaa tutkinnon suorittajaa luottamaan omaan osaamiseensa. Valmentaja antaa tutkinnon suorittajalle suuremman vastuun tämän oppimisprosessista, jolloin vastuu oppimisesta korostuu. (Peltonen 2007, 219.)

Peltonen (2007, 219) kuvaa opettajaa kanssaoppijaksi ja sisäiseksi yrittäjäksi. Valmentajan tulee uskoa siihen, että tutkinnon suorittaja pystyy itsenäiseen työskentelyyn, valmentaja on siis vain taustalla. Paajanen (2001, 124) on todennut, että yrittäjyyskasvattaja on tutkinnon suorittajille yrittäjyyden malli. Ollessaan valmentajana opettaja luo omalla toiminnallaan kannustavaa tiimihenkeä, rohkaisee uusiin toimintatapoihin sekä luo ilmapiiriä, joissa virheitä sallitaan. (Ahlroth, Manninen, Nieminen & Väisänen 2006, 168–169.)

5 Tutkimuksen toteutus

Tässä tutkimuksessa käytettiin rinnakkain sekä laadullista että määrällistä tutkimusmenetelmää. Tuomen & Sarajärven (2013, 143) mukaan tutkimusmenetelmien yhteiskäytöstä puhuttaessa käytetään termiä triangulaatio. Brannen (1992) mainitsee lisäksi termin *mixing methods*, metodien yhdistäminen. Triangulaatio on merkittävä validiteettiin liittyvä seikka. Mikäli triangulaatiota käytetään, täytyy tutkijan olla hyvin perillä sen rajoituksista ja mahdollisuuksista. Denzin (1987, 5-7) mukaan triangulaatiosta puhuttaessa voidaan erottaa neljä teemaa, jotka liittyvät tutkimusaineistoon, tutkijaan, tietoperustaan (teoriaan) ja metodin käyttöön.

Tässä tutkimuksessa voidaan puhua varsin pienestä triangulaatiosta, koska tutkimusaineisto on kerätty vain yhdeltä taholta (yrittäjiltä), tutkija on toiminut yksin ja tässä on käytetty vain yhtä metodia (kyselyä). Tietoperustaan (teoriaan) liittyvä triangulaatio täytyynee siltä osin, että teoreettista tietoperustaa on hankittu useista tutkimuksista laajentamaan käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä jalkojenhoidon ammattitutkinnon kontekstissa. Triangulaatioon liittyvät neljän teeman sisällöt jäivät varsin suppeiksi, eikä niitä käsitellä tässä tutkimuksessa yhtä laaja-alaisesti kuin Denzin (1987, 5–7) on ne esittänyt. Eskola & Suoranta (1998, 71) ovat todenneet, että tutkimusmenetelmien yhtäaikainen käyttö on vähäistä suhteessa sen tuomiin etuihin.

Laadullinen tutkimusmenetelmä valitaan silloin, kun tutkimusongelmalle halutaan saada tarkka ja yksityiskohtainen selvitys. Laadullisessa tutkimuksessa kuullaan ihmisten kokemuksia ja ajatuksia tutkittavista ilmiöistä. Usein laadullista tutkimusta käytetään kasvatusta ja yhteiskuntatieteissä. Tutkimus on selittävää ja se tuottaa uusia innovaatioita ja käytänteitä tehden maailmaa näkyväksi. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä kuvataan elämää ja tutkittavaa kohdetta kokonaisvaltaisesti. Kyselyssä on tulkitseva ja ymmärtävä tiedekäsitys, jossa todellisuus tavoitetaan kokemuksen kautta. (Hirsjärvi & Kumpp. 2009, 160–161, Tuomi & Sarajärvi 2013, 17, 23.)

Tässä laadullisessa tutkimuksessa on tarkoituksena löytää uusia ideoita jalkojenhoidon ammattitutkinnon kehittämiseen. Denzin & Lincolnin (1998, 5–7) mielestä laadullinen tutkimus sisältää paljon erilaisia aineistonkeruuta ja analyysimenetelmiä sekä lähestymistapoja, joilla ihmisten elämää voidaan tutkia. Tutkijat toteavat, että tämä on vain yhdenlainen tapa tutkia asioita.

Tutkimuksen kohderyhmään kuuluvat Jämsän ammattiopistosta vuosina 2008–2013 valmistuneet jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneet, jotka toimivat jalkojenhoidon yrittäjinä (N = 35). Kohderyhmän pienuus johtuu siitä, että alalla on vielä suhteellisen vähän yrittäjiä ja ammattitutkintokoulutus on Suomessa suhteellisen uutta.

5.1 Kyselyn toteuttaminen

Tutkimusaineiston hankkimiseksi päädyttiin kyselytutkimuksen tekemiseen. Aineiston keruumenetelmänä käytettiin sähköistä Webropol on-line -kyselyä. Hirsjärven ym. mukaan kysely on yksi tapa kerätä tietoa. Se on menetelmänä varsin tehokas silloin, kun halutaan säästää tutkijan aikaa ja on perusteltua silloin, kun organisaatiot ja yksilöt ovat tutkimuksen kohteena. (Metsämuuronen 2008, 16–18, Hirsjärvi ym. 2009, 193–195.) Tämän kyselyn tavoitteena ei ollut niinkään saada laajaa aineistoa, vaan mahdollisimman kattava kuva siitä, miten yrittäjät kehittäisivät tulevaisuudessa jalkojenhoidon ammattitutkintoa kokonaisuudessaan, ei siis vain yrittäjyysopintojen osalta.

Kyselylomake (liite 5) koostuu monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä sekä vastaajia koskevista taustakysymyksistä eli geneerisistä tiedoista. Kvantitatiivinen tutkimuksen osa sisältää geneeriset tiedot sekä kysymykset 6 ja 7, joista tulokset esitellään tilastollisesti. Tutkimuksen kvalitatiivinen osa sisältää avoimet kysymykset, joista ovat kysymys 5 sekä kysymykset 8–10. Vastaukset on luokiteltu teemoihin sisällönanalyysiä käyttäen. Kyselylomakkeessa oli yhteensä 11 kysymystä, joista neljä oli avoimia. Kyselylomake laadittiin teknisesti niin, että jokaiseen kysymykseen oli välttämätön vastata ennen seuraavaan kysymykseen siirtymistä. Kyselyn alkuun laitettiin saatekirje, jossa kerrottiin tarkemmin kyselyn tarkoituksesta.

Kysymykset 1–4 koskivat vastaajien taustatietoja eli geneerisiä tietoja. Tämän tutkimuksen kannalta geneerisillä tiedoilla on tärkeä merkitys aineiston analysoinnissa ja koulutuksen sisältöjen ja tutkinnon osien suunnittelu- ja kehittämistyössä. Esimerkiksi pohjakoulutustaustaa haluttiin selvittää siksi, että nähdään mistä ammattiryhmistä nykyiset jalkojenhoidon yrittäjät tulevat ja kuinka monella vastaajista on laaja-alainen hoivatyön tausta. Hoivatyön tausta vaikuttaa tutkinnon suorittajien henkilökohtaisiin opinpolkuihin, opiskeluaikoihin sekä määrällisesti tutkintojen/tutkinnon osien suorittamiseen ja resursseihin (tunnit, opettajat, oppimisympäristöt, tilat jne.)

Yrittäjänä toimimisen aikaa vuosina haluttiin selvittää, koska yrittäjillä on omakohtaisia kokemuksia ja ajankohtaista tietoa työelämässä tarvittavista senhetkisistä yrittäjyysvalmiuksista. Kysymyksillä 6 ja 7 kartoitettiin yrittäjyysvalmiuksia ennen yrittäjäksi ryhtymistä sekä koulutuksen antamia yrittäjyysvalmiuksia. Kysymyksellä 10 kartoitettiin yrittäjien halua olla mukana tukemassa tutkinnon suorittajia yrittäjyysosaamisen vahvistumisessa koulutuksen aikana.

Avoimia kysymyksiä käytettiin siksi, että tutkittavien ajatuksia, käytännön kokemuksia sekä käsityksiä yrittäjyydestä ja koulutuksen kehittämisestä saadaan näkyviksi. Avoimilla kysymyksillä on mahdollista syventää tutkittavaa ilmiötä, ja niiden hyvinä puolina pidetään sitä, että vastaajien mielipiteet saadaan paremmin esille. Avointen kysymysten avulla saadaan ”rikkaampaa” aineistoa, jolloin on mahdollisuus analysoida asiaa syvällisemmin kuin pelkkiä lukuja vertailemalla. Huonoina puolina voidaan

pitää sitä, että useasti näihin kysymyksiin jätetään vastaamatta tai vastaukset ovat epätarkkoja ja joskus ne ovat asian vierestä. (Hirsjärvi & Kumpp. 2009, 126–127; Tuomi & Sarajärvi 2013, 71.)

Kysely toteutettiin tammikuussa 2014. Kysely lähetettiin vuosina 2008–2013 Jämsän ammattiopistosta valmistuneille 35 jalkojenhoidon yrittäjälle. Valmistuneiden tiedot saatiin oppilaitoksen opintosihteeriltä. Ennen kyselyn lähettämistä laitettiin tekstiviesti, jossa kerrottiin lyhyesti tutkimuksesta ja pyydettiin heidän sähköpostiosoitteitaan. Ensimmäiset kyselyt (N = 35) lähetettiin tammikuussa 2014. Tuolloin kyselyyn vastasi 17 yrittäjää. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Ensimmäinen muistutusviesti lähetettiin helmikuussa 2014. Vastauksia saatiin muutama lisää. Tämän jälkeen lähetettiin vielä toinen muistutusviesti.

Kyselyyn vastasi kaikkiaan siis 25 jalkojenhoidon yrittäjää. Vastausprosentiksi saatiin 71 (N = 25), joka on hyvä ja riittävä yleisten suuntaviivojen saamiseksi. Kyselyn avulla saatiin tärkeää tietoa opetussuunnitelmatyöhön sekä jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavan koulutuksen ja yrittäjyysopintojen kehittämiseen.

5.2 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi tapahtui sisällönanalyysiä käyttäen. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan sanallinen kuvaus aineistosta, jonka pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto pyritään saamaan tiivistettyyn muotoon ottamalla huomioon, että aineiston tuottama informaatio ei samalla katoa. Sisällön analyysiä voidaan tehdä aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti ja teoriaohjaavasti. Tässä tutkimuksessa aineiston analysointia tehtiin aineistolähtöisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 107–108.)

Yrittäjien kokemuksista muodostunut aineisto analysoitiin niin, että avoimet kysymykset (5, 8, 9 ja 11) analysoitiin kysymys kerrallaan teemoittamalla. Vastaukset luettiin ensin useita kertoja, asioita alleviivattiin ja käytettiin värejä vastaamaan eri

kiinnostuksen kohteita. Näin etsittiin yhtäläisyyksiä, joista muodostettiin uutta teemaa kuvaava lause. Sisällönanalyysiä jatkettiin luokittelun jälkeen aineistoa kvantifiomalla eli laskettiin, kuinka monta kertaa jokin asia esiintyi vastauksissa. Näin tutkimukseen tuli pieniä kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä ja siten voitiin laskea vähäisiä määrällisiä osuuksia kuten vastaajien määriä. Koska otos ja vastauksien määriä oli vähäinen, teemoja ei yhdistelty ylä- ja alaluokkiin.

6 Tutkimuksen tulokset ja niiden tarkastelua

Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyys on sisällytetty kaikkien kouluasteiden opetussuunnitelmiin, mutta tavoitteet yrittäjyyden oppimiseen ovat varsin erilaiset eri asteilla. Toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa ja jalkojenhoidon ammattitutkinnon kontekstissa yrittäjyyden opettaminen tulee nostaa nykyisestä tärkeäksi huomion kohteeksi. Yrittäjyyden tulisi kulkea koko jalkojenhoidon ammattitutkinnon aikuisopiskelijan opinpolun ja valmistavan koulutuksen rinnalla ja antaa valmiuksia tutkinnon suorittajille yrittäjyyteen. Tarkastelen tulosten valossa, millaisia yrittäjyysvalmiuksia yrittäjänä tarvitaan sekä miten jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta voidaan yrittäjien mielestä kehittää työelämälähtöisemmäksi.

6.1 Päätös yrittäjäksi ryhtymiseen

Ensimmäinen avoin kysymys käsitteli päätöstä yrittäjäksi ryhtymiseen. Aineistosta nousi selkeästi esiin kaksi pääteemaa. Teemaksi yksi muodostui *halu oman jalkojenhoidon yrityksen perustamiseen* suurimmassa osassa vastauksia. Vastaajat kokivat, että näin on mahdollisuus päästä suunnittelemaan ja toteuttamaan itsenäisesti omaa työtä. Vastaajien mukaan omassa yrityksessä on mahdollisuus tarjota asiakkaille parempaa hoitoa ilman kiirettä. Vastaajien mukaan jalkojenhoitotyötä tekeviä on valtakunnallisesti liian vähän.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että tulevaisuudessa halutaan tehdä työtä jalkojenhoidon yrittäjänä, ja Ammatinharjoittajana jalkojenhoitotyössä -osan suorittajien määrät ovat kasvussa. Perusjalkojenhoidon tekijöistä on Suomessa pulaa. Tulevaisuudessa heitä tarvitaan entistä enemmän suurten ikäluokkien (jalkahoitajien) eläköidyttyä.

Teemaksi kaksi muodostui *jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaminen*. Vastaajien mukaan tutkinnon avulla saa ajankohtaista tietoa jalkojenhoidosta ja voi kehittää itseään ammatillisesti. Jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaminen on tärkeä myös pätevyyden saamiseksi jalkojenhoitotyötä tekevillä. Yrittäjänä voi markkinoida itseään jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittamisen ja erilaisten koulutusten kautta ja näin osoittaa pätevyytensä tekemään jalkojenhoitotyötä.

Tulosten mukaan suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista on sosiaali- ja terveysalan perustutkinto. Näistä ammattiryhmistä hakeudutaan vuosittain eniten täydentämään hoitotyön erikoisosaamista jalkojenhoidon ammattitutkintoon. Vastaajilla on pitkä työura, paljon työkokemusta, vahvaa tietoperustaa sairauksien osalta sekä osaamista eri-ikäisten hoitotyöstä. Jalkojenhoidon yrittäjän taustalla ja koulutuksella (terveydenhoidollinen sekä lisäksi jalkojenhoidon ammattitutkinto) on lisäarvoa, kun tehdään päätöksiä ja sopimuksia eri-ikäisten ja eri sairauksia sairastavien jalkojenhoitoista (veteraanit, diabetespotilaat, reumapotilaat) ja siitä, mitkä ammattiryhmät saavat hoitaa ja millä koulutuksella.

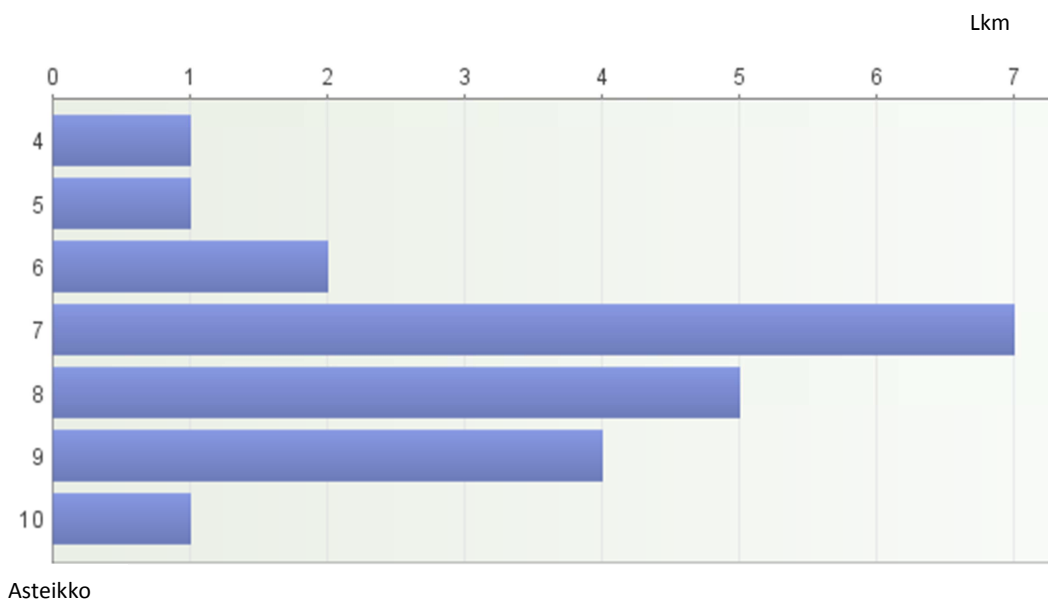
Edellä mainituilla tiedoilla on tärkeä merkitys myös opetussuunnitelmatyöhön ja koulutuksen suunnitteluun, esimerkkinä tutkinnon suorittajat kosmetologi ja sairaanhoitaja, joilla on hyvin yksilölliset opinpolut molemmilla. Koulutuksen järjestäjän tulee ns. räätälöidä kosmetologille mahdollisuus suorittaa hoitoalan opintoja lähihoitajaryhmän mukana, jolloin terveydenhoidollisten aineiden tietoperusta ja osaaminen vahvistuvat. Terveysalan tietoa ja eri sairauksien tietoperustaa tarvitaan siihen, miten eri sairaudet vaikuttavat jalkaterveyteen. Nämä osaamisalueet ovat tärkeässä asemassa terveydenhoidollista jalkojenhoitotyötä tehdessä. Jalkojenhoidon ammattitutkinto on terveysalan tutkinto.

Yrittäjien työkokemustietoa tarvitaan siihen, että tiedetään, kuinka paljon kentällä on sellaisia jalkojenhoidon yrittäjiä, jotka ovat työskennelleet yrittäjinä yli kolme vuotta. Yrittäjät voivat tuolloin toimia tutkintotilaisuuksissa arvioijina. Jalkojenhoidon tutkintotoimikunta edellyttää arvioijalta kolmen vuoden työkokemusta jalkojenhoitotyöstä.

6.2 Yrittäjyysvalmiudet uran alussa

Tutkijat (Järvi 2013, Cope 2005, Gibb 2005) ovat todenneet, että yrittäjyysvalmiudet ovat vastuun ottamista, uuden oppimista, virheistä oppimista, virheiden sietämistä, palautteen saamista ja toiminnan muuttamista uuteen suuntaan. Tämä haastaa oppilaitoksia siihen, miten jo olemassa olevia yrittäjyysvalmiuksia voidaan tukea ja vahvistaa koulutuksen aikana. Tutkinnon suorittaja voi ammatillisen yrittäjäkasvunsa aikana saada entistä parempia valmiuksia toimia tulevaisuudessa yrittäjänä (kuvio 8).

Kysymyksessä käytettiin asteikkoa 4–10, joista neljä kuvaa erittäin huonoja valmiuksia ja kymmenen kuvaa erittäin hyviä valmiuksia. Vastanneista yksi koki omaavansa erittäin huonot valmiudet ja yksi vastaajista koki omaavansa puolestaan erittäin hyvät valmiudet toimia yrittäjänä uransa alkuvaiheessa. Tulosten mukaan on todettavissa se, että yli puolet vastaajista koki omaavansa hyvät tai erinomaiset yrittäjyysvalmiudet jo uransa alussa. Yrittäjyysvalmiudet ovat yksilöllisiä ja jokainen ymmärtää ne omalla tavallaan. Käsitteenä yrittäjyysvalmius on varsin laaja.

Asteikko

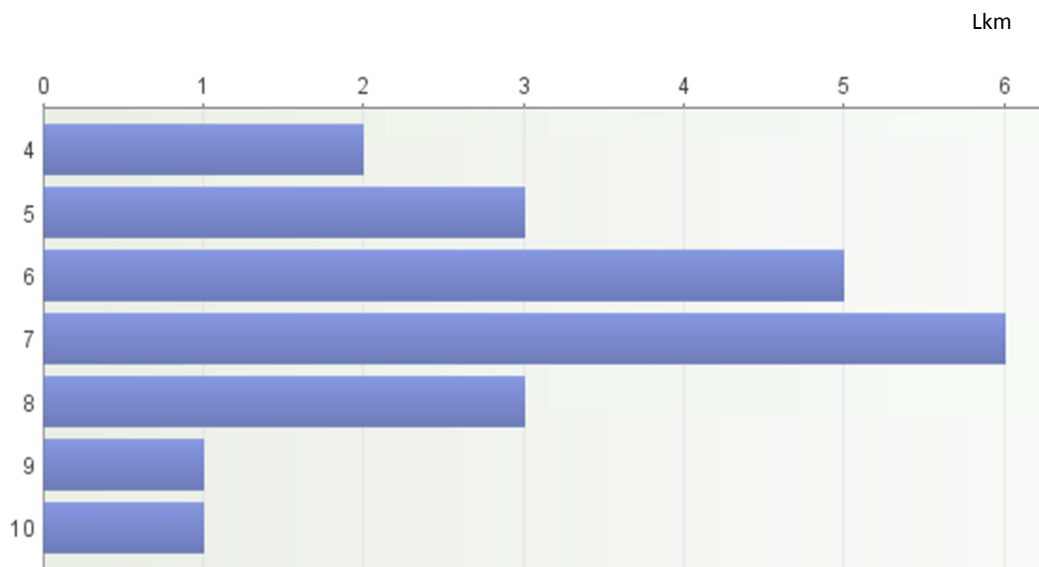
Kuvio 8. Yrittäjyysvalmiudet uran alussa

6.3 Koulutuksen antamat valmiudet yrittäjyyteen

Akola & Heinonen 2007, 298 ovat todenneet, että yrittäjyysvalmiuksia opitaan kokemuksen kautta ja yhteistoiminnallisesti, jolloin reflektoidaan ja analysoidaan omaa yrittäjyyden kasvun prosessia. Fayol (2007, 60) näkee tekemällä oppimisen (learning by doing) olevan ytimenä yrittäjämäisessä pedagogiikassa. Oppilaitoksen pedagoginen osuuskunta mahdollistaa tutkinnon suorittajille erilaisen tavan oppia yrittäjyysvalmiuksia, joissa korostuvat tiimi- ja yhteistoiminnalliset menetelmät (kuvio 9).

Koulutuksen antamia yrittäjävalmiuksia selvitettiin kysymyksellä ”miten jalkojenhoivon ammattitutkintoon valmistava koulutus antoi valmiuksia yrittäjyyteen”. Kysymyksessä käytettiin asteikkoa 4–10, jossa neljä kuvaa erittäin huonoja valmiuksia ja kymmenen kuvaa erittäin hyviä valmiuksia. Tulosten mukaan kaksi vastaajista koki saaneensa erittäin hyvät valmiudet ja kaksi vastaajaa koki, ettei saanut mitään valmiutta yrittäjyyteen koulutuksen aikana. Yli puolet vastaajista koki saaneensa suhteellisen hyvät valmiudet koulutuksen aikana, ja loput vastaajista kokivat saaneensa jonkinlaiset yrittäjävalmiudet.

Yhteenvetona voidaan todeta, että yrittäjyyden alkuvaiheessa yrittäjä tarvitsee monenlaista tietoa ja tukea yrittäjäksi kasvun prosessissa. Tosin myös ne, jotka toimivat jo yrittäjinä, tarvitsevat tietoa ja tukea itsensä sekä koko yritystoiminnan johtamiseen ja kehittämiseen. Yrittäjyysvalmiuksia tulee edelleen vahvistaa valmistavan koulutuksen aikana esimerkiksi erilaisten oppimisympäristöjen, opiskelumenetelmien ja valmennuksen avulla.

Asteikko

Kuvio 9. Koulutuksen antamat valmiudet yrittäjyyteen

6.4 Valmistavan koulutuksen kehittäminen

Kysyttäessä yrittäjien ajatuksia valmistavan koulutuksen kehittämisestä (teoriaopintoja, työssä oppimista, tutkintotilaisuuksia) saatiin seuraavat vastaukset: 48 % vastaajista (12/25) koki valmistavan koulutuksen tärkeimmäksi kehittämisen kohteeksi *hoitola- ja laitostyöskentelyn lisäämisen* nykyisestään.

Tulosten perusteella jalkojenhoidon ammattitutkinnossa tulee lisätä hoitola- ja laitostyöskentelyn työssä oppimisen opintoviikkomääriä nykyisestä. Lisäksi on tärkeää mahdollistaa tutkinnon suorittajalle monipuolinen harjoittelu erilaisissa oppimis-/laitosympäristöissä, kuten pitkäaikaishoitolaitoksissa, palvelutaloissa, kotihoidossa ja

asiakkaiden kodeissa. Erilaisissa oppimisympäristöissä osaaminen vahvistuu ja tutkinnon suorittaja saa valmiuksia kohdata hoitoympäristöjen moninaiset haasteet (monisairaat potilaat, asiakkaat, tilat, valaistus, ergonomia, aseptiikka).

Vastaajista 28 % (7/25) nostaisi *yrittäjyysopinnot osaksi jalkojenhoidon ammattitutkintoa*. Tuloksen mukaan yrittäjyyteen liittyvät asiat, yrittäjyyspainotteisuus, koetaan tärkeänä osana koulutusta, vaikka ei yrittäjäksi ryhtyisikään. Tämä tulos tukee hyvin opetushallituksen antamaa linjausta koskien ammatillista koulutusta vuoteen 2015 ja yrittäjyyskasvatuksen sekä yrittäjyyden integroimista kaikkiin tutkintoihin. Lisäksi tulos on samansuuntainen ja tukee tietoperustasta, viitekehuksesta nousevia linjauksia ja alan aikaisempia tutkimuksia.

Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan hyvin eri tavalla eri oppilaitoksissa. Ammatillisessa koulutuksessa yrittäjyyskasvatus on keskittynyt ulkoisen yrittäjyyden oppimiseen. (Eronen 2012, 1.) Gibbin mielestä yrittäjyydessä liiketoimintaosaaminen ei ole yrittäjyyden ydin. Pitää vahvistaa myös yrittäjyyden tiedollista ymmärrystä. (Hägg 2011, 23.) Jalkojenhoidon ammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa opetuksen sisältöinä on ollut liiketoimintaosaamiseen painottuva osaaminen. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on antaa tutkinnon suorittajille valmiuksia työelämän muuttuviin haasteisiin niin yrittäjänä kuin työntekijänäkin ja tukea tutkinnon suorittajan yksilöllistä kasvua. (Eronen 2012, 1.)

Tehokkaampaa opetusta ja opettajien ”kenttäammattitaitoa” toivoi 12 % (3/25) vastaajista. Käytännön kentän asiantuntemusta toivottiin niin teoriaopetukseen kuin työssä oppimisen ohjaamiseen. Kuitenkin 8 % (2/25) vastaajista kertoi *tutkinnon sisällön ja opetusmenetelmien olevan hyvät*. Yksi vastaajista toivoi enemmän kannustusta opettajilta. Tuloksista nousi esille, että valmistavassa koulutuksessa ja työssä oppimisen ohjauksessa tulee lisätä entisestään työelämän asiantuntijoita, joilla on alan substanssiosaaminen sekä osaamista yrittäjyyden eri muodoista. Samoin työssä oppimisen määrää tulee lisätä kädentaitojen harjaannuttamiseksi. Lisäksi yrittäjyys integroitaisiin työssä oppimiseen näkyvämmäksi, jolloin opintojen aikana myös yrittäjyysvalmiudet kehittyisivät.

6.5 Yrittäjyysopintojen kehittäminen

Kysyttäessä yrittäjien ajatuksia yrittäjyysopintojen kehittämisestä saatiin seuraavat vastaukset: 36 % (9/25) vastaajista mainitsi *osuuskunnan, virtuaali- tai miniyrityksen perustamisesta opintojen aikana*. Näin voisi oppia käytännössä, mitä kaikkea tulevana yrittäjänä tulisi osata. *Yrittäjyysalaan liittyvän substanssitetouden lisäämisen* tärkeyden toi esiin 24 % (6/25) vastaajista. Substanssitetoudella vastaajat tarkoittivat esimerkiksi markkinointia, verotusta, mainontaa ja kirjanpitoa.

Vastaajista 24 % (6/25) kertoi *alan yrittäjien tapaamisen* tärkeydestä ja mahdollisesti järjestettävästä *yrittäjien kyselytunnista*, jolloin opiskelijat voisivat esittää yrittäjille omia kysymyksiään. Vastaajista 20 % (5/25) ei esittänyt kehitysehdotuksia eikä ollut opiskellut Jämsän ammattiopistossa yrittäjyysopintoja lainkaan. Jämsän ammattiopistossa yhtenä yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristönä toimii pedagoginen osuuskunta, jossa on mahdollisuus oppia yrittäjyyttä oikeiden asiakkaiden kanssa. Oppiminen tapahtuu yhteisöllisesti ja yhteistoiminnallisesti osuuskunnan treeneissä vuorovaikutuksessa muiden toimijoiden kanssa. Oppimisen ja ohjauksen tukena toimivat valmentajat, jotka motivoivat ja kannustavat tutkinnon suorittajia.

6.6 Yrittäjän tuki yrittäjyysosaamisen vahvistumisessa

Kysyttäessä yrittäjien mahdollisuuksista olla tukemassa tutkinnon suorittajien yrittäjyysosaamisen vahvistumista saatiin seuraavat vastaukset. Suurin osa yrittäjistä vastasi ”jollain muulla tavoin”. He perustelivat vastauksiaan sillä, että aikataulu ei riitä, työskentely jalkojenhoidon puitteissa on vähäistä tai eivät toimi yrittäjänä. Vastaajista 32 % (8/25) on valmiita tulemaan *oppilaitokselle kertomaan yrittäjyydestä* tutkinnon suorittajille.

Vastaajista 12 % (3/25) halusi *osallistua opetussuunnitelman laadinta- ja uudistus-työhön* yhteistyössä oppilaitoksen kanssa.

Myös yrittäjyyden tutkinnon osassa vastaajista 12 % (3/25) *haluaisi toimia arvioijana tutkintotilaisuuksissa*. Muutama vastaaja oli esittänyt useamman vaihtoehdon. Kukaan ei valinnut kysymyksen väittämiä "otan pienryhmän tutkinnon suorittajia tutustumaan yritykseeni", "tarjoan työssäoppimisen mahdollisuuden yrityksessäni" ja "minulla on mahdollisuus ottaa oppisopimuksella tutkinnon suorittaja yritykseeni". Näiden vastausvaihtoehtojen käyttämättömyyden syynä lienee yritysten koko. Yhden hengen pienyrityksessä – useimmiten toiminimessä – ei juuri ole tiloja eikä työtäkään tarjota muille kuin yrittäjälle itselleen.

6.7 Yrittäjän omat lisäkoulutustarpeet

Kysymys yksitoista käsitteli aihetta "mitä koulutusta kaipaisit itse oman ammatillisuutesi kehittämiseksi yrittäjyyteen liittyen". Vastauksista nousi kolme teemaa, joita yrittäjät toivoivat oman ammatillisuuden kehittämisen lisäämiseksi. Teemassa yksi suurin osa vastaajista toivoi *oppilaitoksen järjestävän erilaisia lyhytkursseja, jotka liittyvät jalkojenhoidon substanssiosaamisen päivittämiseen ja kehittämiseen*. Nämä aiheet ovat merkittäviä jalkojenhoidon yrittäjän oman osaamisen tuotteistamisen näkökulmasta (kuvio 10).

Kuvio 10. Vastaajien omat lisäkoulutustarpeet

Toinen teema liittyi *yrittäjyyden täydennyskoulutukseen ja sen järjestämiseen*. Aiheiksi nostettiin yrittäjää koskeva verotus, markkinointi, budjetointi, kuluasiat, yrityksen perustaminen jne. Kolmas teema liittyi toiveisiin *järjestää oppilaitoksella yrittäjätapaamisia*, joissa yrittäjät voisivat kertoa omista kokemuksistaan yrittäjänä jalkojenhoidon ammattitutkinnosta valmistuneille. Toivomuksena esitettiin säännöllisiä tapaamisia kahden vuoden välein. Tulokset osoittavat, että yrittäjät haluavat kehittää yrittäjyysosaamistaan erilaisten oman alansa substanssiosaamiseen sekä yrittäjyyteen liittyvissä osaamisalueissa lyhytkurssien avulla.

Opetushallitus on 2009 linjannut ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjille tavoitteiksi lisäkoulutuksen ja yrittäjyysosaamisen lisäämisen ja kehittämisen. Lisäkoulutuksella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä lyhytkursseja, jotka nousivat yhdeksi teemaksi vastauksissa. Lisäkoulutus on maksullista palvelutoimintaa ja koulutusta, joka räätälöidään yritysten tarpeiden pohjalta. Tässä opinnäytetyössä haluttiin korottaa myös jalkojenhoidon yrittäjien lisäkoulutustarpeita, joita hyödynnetään suunniteltaessa ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta työelämälle.

7 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia yrittäjyysvalmiuksia jalkojenhoidon yrittäjänä tarvitaan ja antaa lisätietoa sekä ymmärrystä yrittäjyyskasvatuksesta ja yrittäjämäisestä oppimisesta. Tavoitteena oli kehittää jalkojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta ja vahvistaa oppilaitoksen tarjoamaa yrittäjyyskasvatusta sekä lisätä tutkinnon suorittajien yrittäjyysvalmiuksia.

Työn tavoitteet pohjautuvat opetusministeriön antamiin linjauksiin yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden integroimisesta nykyistä enemmän tutkintoihin ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa. Yrittäjyys on valinnainen tutkinnon osa jalkojenhoidon ammattitutkinnossa. Lisäksi työn tavoitteena on kehittää yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöä osuuskuntaa yrittäjyyskasvatuspainotteiseksi, jotta siellä voidaan

erilaisin menetelmin vahvistaa tutkinnon suorittajien yrittäjyysvalmiuksia ja ammatillista yrittäjyyden kasvun prosessia.

Tulosten mukaan yrittäjät kokivat, että valmistavassa koulutuksessa tarvitaan hoito- ja laitostyöskentelyä nykyistä enemmän. Heidän mielestään sitä tulisi myös laajentaa erilaisiin oppimis- ja hoitoympäristöihin (pitkäaikaishoitolaitokset, vanhainkodit, asiakkaiden kodit, palvelutalot). Tutkimustulokset tukevat ajattelua siitä, että yrittäjyyden oppimista tulee tapahtua muuallakin kuin luokkahuoneessa – halu pois perinteisestä luento-opetuksesta korostuu.

Pedagogiikan osalta oli tärkeää löytää sellaisia opiskelumenetelmiä ja metodeja, jotka auttavat yrittäjyyden kasvunprosessissa. Oppimismenetelmien tulee vastata tutkinnon perusteista nousevia ammattitaitovaatimuksia. Oppimismenetelmät tulee suunnata jalkojenhoidon kontekstiin ja niiden käytössä tulee muistaa, että pelkästään ei riitä omaan substanssiin liittyvä osaaminen vaan tarvitaan myös yleisen tason osaamista, jota voidaan hyödyntää alalla kuin alalla.

Yrittäjyyttä opitaan kokemuksen kautta ja yhteistoiminnallisesti sekä refleктоimalla ja analysoimalla omaa oppimisprosessia (Akola & Heinonen 2007, 298). Tutkijoista Fayol (2007, 60) näkee tekemällä oppimisen (learning by doing) olevan ytimenä yrittäjämäisessä pedagogiikassa. Yrittäjyyden oppimiseen liittyy myös tiedollisen osaamisen lisäksi erilaisia taitoja ja ominaisuuksia. Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristössä eli osuuskunnassa käytetään yhteistoiminnallisen oppimisen ja tiimioppimisen menetelmiä.

Kun määritellään yrittäjyyden oppimista ammatillisella toisella asteella, täytyy asiaa tarkastella myös toiminnallisella tavalla, jotta yrittäjyyttä voidaan oppia. Käsite yrittäjyysvalmiudet sopii hyvin ammatillisen koulutuksen kontekstiin, koska puhutaan valmiuksista, joita tarvitaan ammatissa toimimisessa. Valmiudet kuvaavat laajasti opittavaa asiaa eivätkä rajoitu pelkästään yritystoimintaan. (Heinonen & Vento-Vierikko 2002, 34–35.)

Tutkimus osoittaa, että suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että yrittäjyysopinnot tulisi integroida osaksi jalkojenhoidon ammattitutkintoa. Yrittäjien mukaan yrittäjyyteen liittyvät asiat ja yrittäjyyspainotteisuus nähdään tärkeänä osana koulutusta, vaikka ei yrittäjäksi ryhtyisikään. Tämä yllätti tekijän positiivisesti, koska oli ilo saada vahvistusta siihen, miten tärkeänä yrittäjyys ja yrittäjyyteen liittyvät asiat nähdään. Yrittäjät näkivät yrittäjyyden myös laaja-alaisena, ei pelkästään liiketoimintaosaamisena, mikä vahvistaa Gibbin näkemystä yrittäjyyden laaja-alaisuudesta. (Fayolle & Gailly 2008, 569–593.) Muutama vastaaja mainitsi yrittäjyyskasvattajien kenttämattitaidon puutteesta ja lisäksi kaivattiin tehokkaampaa opetusta.

Tulokset osoittavat, että suurin osa vastaajista koki yrittäjyysopintojen kehittämisessä oman yrityksen perustamisen tärkeänä jo opiskeluaikana (osuuskunta, miniyritys, virtuaaliyritys). Tutkimustulokset tukevat ajatusta, että osuuskunta on yksi mahdollisuus oppia yrittäjyyttä oikeiden asiakkaiden kanssa. Muutama yrittäjistä nosti substanssiosaamisen tärkeäksi samoin kuin jo alalla toimivien yrittäjien tapaamiset ja kyselytunnit.

Tulosten perusteella suurin osa koki omaavansa erinomaiset tai hyvät yrittäjyysvalmiudet uran alussa ja koulutuksen antamat valmiudet yrittäjyyteen. Tätä tulosta ei voi yleistää, koska otos on pieni. Kysymyksen asettelua olisi ollut hyvä syventää haastattelun avulla kysymällä siitä, mitä yrittäjät näkivät omiin yrittäjyysvalmiuksiin kuuluvan. Toisaalta jäätiin miettimään sitä, onko yrittäjyysvalmiudet käsitteenä selvä, minkä vuoksi tulosta ei voi yleistää, vaan se on suuntaa antava. Yrittäjyysvalmiudet ovat yksilöllisiä ja jokainen mieltää ne omalla tavallaan. Tutkijat (Järvi 2013, Cope 2005, Gibb 2005) toteavat väitöstutkimuksissaan yrittäjyysvalmiuksien olevan vastuun ottamista, virheistä oppimista, virheiden sietämistä, palautteen saamista ja toiminnan muuttamista uuteen suuntaan.

Opinnäytetyön tavoitteet saavutettiin. Yrittäjyyskasvatuksen, yrittäjyyden, ja yrittäjyysvalmiuksien käsitteisiin sekä näitä tukevaan pedagogiikkaan liittyvä tietoperusta lisääntyi. Tutkimustieto oli samansuuntaista tutkimuksessa saatujen vastausten kanssa. Aiheen rajaus oli aluksi vaikeaa, samoin se mistä kontekstista aihetta tarkastel-

laan. Saadut vastaukset kokonaisuudessaan tukevat ja vahvistavat myös opetushallituksen antamaa linjausta yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden sisällyttämisestä kaikkiin tutkintoihin ja osaksi opetussuunnitelmia.

Yrittäjyyskasvatuksen tutkimusta vaikeuttaa se, että käsitteiden määrittely on sekavaa. Yrittäjyyttä määritellään sen mukaan, kuka on määrittelijänä. Kyrö on lisäksi todennut, että yrittäjyyskasvatukseen liittyvässä käsitteiden määrittelyssä on meneillään tietynlainen kulttuurien hämmennys. Kyrön mukaan käsitteet ovat muokkautuneet aikojen saatossa. Niillä on pitkä historia ja usein ne liitetään pelkästään liiketalouden näkökulmaan. (Kyrö 2006, 97–98.) Keskeiset käsitteet ja niiden määrittely eri tutkijoiden näkökulmista oli sekavaa ja moninaista, mikä yllätti aluksi tekijän.

Työ on kehittämistyö, jolla on merkittävä vaikutus tekijän omaan työhön. Kyselyn kautta saatiin materiaalia, lisää tietoa ja ymmärrystä sekä erilaisia näkökulmia yrittäjyyskasvatukseen, yrittäjyyteen sekä yrittäjyysvalmiuksiin. Yrittäjyyskasvatuksen tietoperusta lisääntyi ja se antoi nykyistä paremmin valmiuksia valmentaa tutkinnon suorittajia erilaisissa oppimisympäristöissä kohti tulevaa jalkojenhoidon ja hoiva-alan yrittäjyyttä. Nämä tekijät motivoivat viemään prosessin määrätietoisesti loppuun saakka.

Opinnäytetyön tulokset ovat merkittäviä ja niitä tullaan hyödyntämään tulevaisuuden opetussuunnitelmissa- ja valmistavan koulutuksen kehittämistyössä. Opinnäytetyöstä nousseet kehittämistarpeet ja toimenpiteet on kuvattu taulukossa 2. Lisäksi kyselytutkimuksen tuloksia apuna käyttäen voidaan vahvistaa entisestään yrittäjyyskasvatuksen, sisäisen yrittäjyyden sekä yrittäjyysosaamisen merkitystä osana jalkojenhoidon ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta. Tutkintoon syntyy yhteistyössä työelämälähtöinen, yrittäjyysosaamista vahvistava pedagoginen koulutusmalli.

Mallin tarkoituksena on tukea tutkinnon suorittajien sisäisen yrittäjyyden kasvua ja vahvistumista kuten aloitteellisuuden, itsensä johtamisen, tiimityötaitojen, oman kasvun ja tietoperustan vahvistumista. Yhteenvetona voidaan todeta, että nykyisessä

jalkojenhoidon koulutuksessa yrittäjyyskasvatuksen ja sisäisen yrittäjyyden sekä yrittäjyysvalmiuksien huomioiminen on varsin vähäistä. Yrittäjyys on irrallinen oppiaine.

Myös erilaisia oppimisympäristöjä tulisi käyttää rohkeammin. Opettajien yrittäjyyskasvatusasenteeseen tulisi pyrkiä vaikuttamaan esimerkiksi koulutusten kautta. Oppilaitoksen eri toimijoiden (tutkinnon suorittaja, opettaja, valmentaja, kouluttaja, työelämä) tulee olla selvillä yrittäjyyskasvatuksen tavoitteesta sekä ymmärtää tutkinnon perusteista nousevat yrittäjyyden ammattitaitovaatimukset.

Jalkojenhoidon ammattitutkinnossa ja tulevaisuuden valmistavassa koulutuksessa tulee vahvistaa ja hyödyntää erilaisia opiskelumenetelmiä sekä opetusteknologiaa. Ei riitä se, että koulutuksessa keskitytään yrittäjyyden sisältöopintoihin eli liiketoimintasuunnitelman tekemiseen. Tutkinnon suorittajien yksilölliset opinpolut haastavat koulutuksen järjestäjiä kehittämään valmistavaa koulutusta entistä työelämälähtöisemmäksi ja huomioidaan yrittäjyyspainotteisuus. Tutkinnon suorittajalle tarjoutuu joustava tapa suorittaa jalkojenhoidon ammattitutkinto ilman tarkkaan säädeltäviä opiskeluajan pituuksia.

Taulukko 2. Opinnäytetyöstä nousseet kehittämistarpeet tärkeysjärjestyksessä ja toimenpiteet jalkojenhoidon ammattitutkinnossa

Kehittämiskohde	Toimenpide
<p><i>Yrittäjyyskasvatus osaksi jalkojenhoidon ammattitutkintoa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutkinnon suorittajan yrittäjyysvalmiuksien kehittyminen, tukeminen ja vahvistaminen koulutuksen aikana 	<ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjyyskasvatus osaksi oppilaitoksen toimintakulttuuria ja opetussuunnitelmia • Panostetaan ja resursoidaan nykyistä enemmän ohjaukseen ja valmennukseen • Otetaan käyttöön entistä vahvemmin erilaiset oppimis- ja opetusmenetelmät sekä oppimisympäristöt • Lisätään nykyisestä erilaisia projektiopintoja/asiakastöitä oppilaitoksessa sekä työelämässä yrittäjien kanssa • Vahvistetaan projektioppimisen, yhteistoiminnallisen, tiimiyrittäjyyden, tiimioppimisen, ongelmaperusteisen oppimisen menetelmällisyyttä myös jalkojenhoidon ammattitutkinnossa tutkinnossa sekä toimitaan monialaisessa yhteistyössä työelämän kanssa verkostoituen.
<p><i>Valmistavan koulutuksen kehittäminen (työssäoppiminen, teoriaopetus, tutkintotilaisuudet)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoitola- ja laitostyöskentelyn lisääminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Resursoidaan nykyisestä lisää työssä oppimisviikkoja sekä hoitola-, että laitostyöskentelyyn
<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen (osuuskunta, palveluauto, Himos-Hiihtokeskus, Hoiva & helppi) 	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset oppimisympäristöt käyttöön laajemmin ja rohkeammin nykyisestä==> Tutkinnon suorittajan valmiudet vahvistuvat kohdatessaan erilaisia hoitoympäristöjen haasteita

<ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjyysopinnot osaksi tutkintoa 	<ul style="list-style-type: none"> • Opetussuunnitelmassa ydinpainotus on yrittäjydessä. Kehittämistyöhön mukaan yrittäjät ja työelämä. • Työssä oppiminen on nykyistä enemmän yrittäjyyspainotteista ja se huomioidaan vahvemmin kaikkialla tutkinnossa, erityisesti työssä oppimisjaksoilla • Käytetään jatkossa työssä oppimisen ohjaajina yrittäjiä
<ul style="list-style-type: none"> • Opettajien kenttämattitaitoa tulee lisätä 	<ul style="list-style-type: none"> • Opettajat useammin työssä oppimisjaksoille yrittäjien luokse hankkimaan kokemusta jalkojenhoidosta ja yrittäjyydestä
<ul style="list-style-type: none"> • Opetusteknologia osaksi opintoja 	<ul style="list-style-type: none"> • Verkko-opetuksen lisääminen entisestä tutkinnossa, erilaisten apuvälineiden hyödyntäminen opetuksessa • Simulaatio-opetus
<p><i>Yrittäjyysopintojen kehittäminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oma yritys opintojen aikana (osuuskunta, virtuaali- tai miniyritys) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mahdollisuus oppia yrittäjyyttä opintojen aikana osuuskunnassa oikeiden asiakkaiden kanssa. Kannustetaan tutkinnon suorittajia lähtemään mukaan osuuskuntatoimintaan.
<ul style="list-style-type: none"> • Alan substanssiosaamisen lisääminen • Yrittäjien säännölliset tapaamiset, kyselytunnit 	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään valmistavassa koulutuksessa alan yrittäjyystietoa (markkinointi, verotus, mainonta, kirjanpito) • Järjestetään oppilaitoksella yrittäjien tapaamiset ja kyselytunnit
<p><i>Yrittäjien omat lisäkoulutustarpeet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset lyhytkurssit oppilaitoksen järjestämänä liittyen jalkojenhoidon substanssiosaamiseen ja sen päivittämiseen • Yrittäjyyteen liittyvä lisäkoulutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaitos kehittää nykyisestä lyhytkurssi tarjontaansa ja järjestää räätälöityjä koulutuksia kysynnän mukaan

7.1 Luotettavuus ja eettisyys

Hirsjärven & ym. (2009, 231) mukaan tutkimusta pidetään silloin luotettavana kun samoihin tuloksiin on päätyntä kaksi tutkijaa. Aiheesta ei ole tehty aiemmin vastaavia tutkimuksia, joten edellä mainittu väittäjä ei toteudu tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen prosessia arvioidaan kokonaisuutena, jossa painottuu sisällön mukainen koherenssi eli johdonmukaisuus. Johdonmukaisuudella tarkoitetaan työn tavoitteita, tarkoitusta, tietoperustaa, tutkijan ja tutkittavien välistä suhdetta, tutkimuksen kestoa, aineiston analysointia, raportointia ja luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 134–137.) Tutkimuksessa pyrittiin johdonmukaisuuteen.

Laadullisessa tutkimuksessa totuus ja objektiivisuus liittyvät tutkimuksen luotettavuuskysymyksiin, samoin puolueettomuus. Koherenssiteoria on yksi totuusteoria. Sen mukaan väite on totta, jos se on paikkansa pitävä ja johdonmukainen aiemmin esitettyjen väittämien kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 136.) Tutkimuksen luotettavuutta lisättiin niin, että tuloksia verrattiin aikaisempiin tutkimuksiin ja tutkijoiden väitteisiin, jolloin vastaukset vahvistivat jo olemassa olevaa tietoperustaa. Tutkimustulosten päätelmät eivät ole tutkijan omia väittämiä.

Tutkimuksessa toimittiin puolueettomasti. En ollut missään tutkimusprosessin vaiheissa yhteydessä tutkittaviin eivätkä vastaajien taustatiedot (ikä, koulutustausta, asema) ole vaikuttaneet aineistoa analysoidessa. Tutkijana en tehnyt omia johtopäätöksiä. Lisäksi tutkimuksen luotettavuutta lisäsi se, että tutkittavat toimivat eri kontekstissa kuin tutkija. Laadullisen aineiston käsittelyssä toimittiin puolueettomasti. Vastauksia ei tulkittu niitä käsiteltäessä.

Tutkimuksen vastausprosentti oli varsin hyvä, 71. Näin jälkikäteen ajateltuna vastauksia olisi voitu saada enemmän, jos kaikille olisi lähetetty uudet muistutukset henkilökohtaisesti tekstiviestillä ja sähköpostilla. Vastausaikaa olisi pitänyt olla enemmän. Alkuvaiheen vähäinen vastaajamäärä (17/35) johtui siitä, että osalla sähköpostiviesti

oli hukkunut muiden viestien joukkoon, ja osa yrittäjistä oli unohtanut vastata kokonaan.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää myös se, että tutkimusprosessia kuvattiin tarkasti vaihe vaiheelta ja sen tekemiseen oli aikaa riittävästi. Prosessi kesti vuoden oman työn ohessa. Opinnäytetyöprosessi alkoi keväällä 2013 tietoperustaan tutustumalla. Prosessi on ollut vaativaa ja työlästä oman työn ohella. Tekijä työsti työtään lokakuusta 2013 intensiivisesti, lähes kaikki viikonloput, usein myös viikolla iltamyöhään.

Tutkimuksen arviointiin liittyy myös pätevyyden arviointi, joka kohdistui käytettävään mittariin ja tutkimusmenetelmän kykyyn mitata sitä, mitä halutaan todellisuudessa mitata. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tutkimuksen pätevyyttä heikensi se, että kyselylomakkeen laatimiseen olisi pitänyt syventyä paremmin, koska vastaajat ovat saattaneet ymmärtää kysymykset (yrittäjyysvalmiudet uran alussa ja koulutuksen aikana) eri tavalla kuin, mitä tutkija ajattelee. Tosin tuloksia käsiteltiin niin, että omat ajattelumallit eivät vaikuttaneet asiaan.

Tutkimusaineiston hankkimiseksi käytettiin sähköistä kyselyä, jossa otos oli pieni johtuen siitä, että terveysalalla jalkojenhoidon yrittäjyys on suhteellisen uutta. Sähköisen kyselyn rinnalle olisi pitänyt ottaa rinnakkaismenetelmäksi haastattelu, jossa olisi päässyt tarkentamaan ja syventämään kysymyksiä. Metodien yhdistämisellä tarkoitetaan metodologista triangulaatiota, joka on merkittävä validiteettiin liittyvä seikka. Tutkimuksen triangulaatiota voidaan vahvistaa, kun tietoa kerätään yrittäjien lisäksi esimerkiksi jalkojenhoidon ja yrittäjyyden opettajilta.

Avoimien kysymysten muotoa olisi pitänyt miettiä tarkemmin. Esimerkiksi yrittäjyysvalmiuksia olisi pitänyt kysyä yhdellä selkeällä kysymyksellä. Valmiudet nousivat aineistosta, mutta ei niin selvästi, mikä johtui kysymysten muodosta. Oikealla kysymysten asetteluilla olisi voitu saada syvällisempää ja laaja-alaisempaa aineistoa kuin nykyisillä kysymyksillä.

7.2 Jatkotutkimushaasteet

Tutkimus tuotti kuvauksen siitä, mitä yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyys ovat osana aikuisopiskelijan opinpolkua jalkojenhoidon ammattitutkinnon kontekstissa. Aiheeseen liittyvää tutkimusta voisi toteuttaa muillakin aloilla ja laajentaa tutkimusta valmennuksen ja valmentajuuden kysymyksiin. Jatkotutkimushaasteena tekijää kiinnostaisi selvittää pedagogisen osuuskunnan ja siellä tapahtuvan valmennuksen merkitystä tutkinnon suorittajan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisessä. Tutkimuksen kohderyhmänä olisivat jalkojenhoidon ammattitutkinnossa ja osuuskunnassa yrittäjyyden tutkinnon osaa suorittavat aikuisopiskelijat.

Lähteet

Aarnikoivu, H. 2010. Työelämätaidot: menesty ja voi hyvin. Helsinki: WSOYpro.

Ahloth, K., Manninen, P., Nieminen, T., Väisänen, S. 2006. Yrittäjyyden oppimispai-
kat Keski-Suomessa. Teoksessa Kyrö, P., Ripatti, A. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen jul-
kaisusarja 4/2006. Tampere. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu.

Akola, E., Heinonen, J. 2007. Kuinka tukea yrittäjän oppimista? Yrittäjyyskasvatuksen
monia suuntia. Toim. A. Kyrö, H. Lehtonen, K. Ristimäki (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen
julkaisusarja 05/2007. Tampere. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu.

Alava, J. 2014. Opettajuuden muutos. Luento 27.3.2014 Jyväskylän yliopistossa. Jär-
jestäjinä Rehtori-instituutti ja kasvatustieteiden tiedekunta.

Alikoski, R., Hakonen, M. Viitasalo, J. 2013. Yritystoiminnan taitajaksi. Helsinki:
SanomaPro.

Ammatillisen koulutuksen ja tutkintojärjestelmän kehittäminen, tiivistelmä. Tilanne-
katsaus maaliskuu 2013. Viitattu 25.2.2014. muistiot 2013:2. www.oph.fi.

[Http://www.oph.fi/download/148244 Ammatillisen koulutuksen ja tutkintojarjest-
elman kehittäminen Tiivistelma.pdf.](http://www.oph.fi/download/148244_Ammatillisen_koulutuksen_ja_tutkintojarjestelman_kehittaminen_Tiivistelma.pdf)

Bell, J., Callaghan, I., Demick, D., Scharf, F. 2004. Internationalising Entrepreneurship
Education. Journal of International Entrepreneurship. Vol. 2, 109-124.

Brannen, J., (toim.) 1992. Mixing methods: Qualitive and quantitative research. Al-
dershot: Avesbury.

Collin, K., Paloniemi, S. 2008. Aikuiskasvatus tieteenä ja toimintakenttänä. Juva:
PS-kustannus.

Commission of the European Communities. 2005. Proposal for a Recommendation of
the European Parliament and the Council on key competences for lifelong learning.
Brussels. (Luettu 15.2.2014.)

Denzin, N. , Norman, K., & Lincoln, Y. 1987. The landscape of qualilitative research.
Theories and issues. London. Sage.

Erkko, M. 2013. HOPE Osuuskunnan leiritykset. Luentomateriaalit ja leirien koosteet
27.9.2013. Pedagogista osuuskuntaa rakentamassa. Ikaalinen.

Eronen, A. 2012. Oppilaitososuuskunta yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristönä.
Pro Gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.

Eskola, J., & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vasta-
paino.

Eskola, Jari (toim.) 1998a: Johdanto eli näkökulmia tieteelliseen kirjoittamiseen. Teoksessa Jari Eskola (toim.) Kirjoituksia tieteellisestä kirjoittamisesta. Tampere.

Eskola, J., Suoranta, J. 2000: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Euroopan Unionin komissio. 2009. Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Yhteisön Lissabon-ohjelman täytäntöönpano: Yrittäjyyttä suosivan ajattelutavan edistäminen koulutuksessa. Bryssel. Viitattu 15.2.2014.

Fayolle, A. 2007. Entrepreneurship and New Venture Creation. The dynamic of entrepreneurial Process. UK. Cambridge University Press.

Gibb, A. 2005. In pursuit of a New Enterprise and Entrepreneurship Paradigm for Learning: Creative Destruction, New Values, New Ways doing Things and New Combinations of Knowledge. Viitattu 21.8.2013. International Journal of management Reviews. Vol. 4, No 3, s. 233-269.

Gibb, A. 2009. Meeting the development needs of owner managed small enterprise: A discussion of the centrality of action learning. Viitattu 14.1.2014. Action Learning: Research and Practice.

Haataja, A. et al. 2009. Kohti yrittäjyysvalmiuksia päätöksenteon oppiminen systemisessä oppimisympäristössä. Artikkel. Lapin yliopisto.

Hannula, H. 2011. Ammatillinen opettajankoulutus yrittäjyyskasvatusta kehittämässä. (toim.) Rytkölä, T. & Ruskovaara, E. & Järvinen, M. 2011. Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella, näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Sastamala. Vammalan kirjapaino.

Heikkinen, R.-L., Laine, T. 1997. Tutkimuksen poluilla. Helsinki: Kirjayhtymä.

Heinonen, J. Vento-Vierikko, I. 2002. Sisäinen yrittäjyys. Uskalla, muutu, menesty. Helsinki: Talentum.

Heiskanen, U-M., Jumppanen, A., Träsk, M. 2007. Hyvinvointialan nykytila ja tulevaisuus Etelä-Pohjanmaalla. Maakunnallinen tarve- ja kehittämisselvitys. Julkaisuja 11. Helsingin Yliopisto. Helsinki.

Helakorpi, S. 2008. Uuteen kouluun, uuteen oppimiskulttuuriin. Teoksessa Postmoderni ammattikasvatus –haasteena ubiikki yhteiskunta. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Hämeenlinna. 241–255.

Hietanen, S. 2012. Coach-valmennuksen ja coaching-menetelmän vaikuttavuus valmennettujen näkökulmasta – Case Certified Coach Training. Opinnäytetyö. Haaga-Helia. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Holopainen, M. 2007. Aikuinen oppijana - aikuisoppijan erityispiirteiden huomioiminen aikuisopetuksessa. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Huvi, K. et al. (toim.) 2011. Opetuksen yritysplatat. Käytännön malleja yrittäjyyskasvatukseen. Valkeakoski: Valkeakosken kehitys.

Hytti, U., O’Gorman, C. 2004. “What is enterprise education?” An analysis of the objectives and methods of enterprise education programmes in four European countries 2004. Education+Training, 46:1 11–23.

Hägg, O. 2011. Yrittäjyysvalmennus ja yrittäjäidentiteetti. Tampere. Tampereen yliopisto. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1618. Tampereen Yliopistopaino Oy. Viitattu 11.2.2014. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66758/978-951-44-8462-9.pdf?sequence=1>.

Ideoita ja oivalluksia yrittäjyyskasvatukseen. Viitattu 16.2.2014. http://epub.lib.aalto.fi/pdf/hseother/Aalto_Report_KT_2012_004.pdf.

Jalo, K. 2012. Yrittäjyyskasvatuksen suunnitelmista käytäntöön. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen Liedon ammatti- ja aikuisopistoon. Viitattu 8.3.2014. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/52780/Kati_Jalo.pdf?sequence=1.

Jämsän ammattiopisto. 2014. Pedagogisen osuuskunnan kehittäjätiimi. Muistiot. Jämsä.

Järvi, T. 2013. Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella. Rovaniemi. Lapin yliopisto. Väitöskirja. Acta Universitatis Lapponiensis 245. Lapin yliopistokustannus. Viitattu 14.1.2014. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/87811/J%C3%A4rvi_actaE_109.pdf?sequence=1.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä. 2013. Silta 2016+ Strategia. Jyväskylä.

Jyväskylän yliopiston menetelmäpolkuja. Viitattu 5.3.2014, <http://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/fenomenologia>.

Kansikas, J. 2007. Kasva yrittäjyyteen. Helsinki: Talentum.

Koiranen, M. 2009. Henkinen kasvu yrittäjyyteen. Taloustieteiden tiedekunta. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Kokko, I. 2008. Katso kaleidoskooppiin – ideoita yrittäjyyskasvatukseen. 2. painos. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Korhonen, M., Komulainen, K. & Rätty, H., 2012. Not everyone is cut out to be the entrepreneur type. How Finnish school teachers construct the meaning of entrepreneurship education and the related abilities of the pupils. *Scandinavian Journal of Educational Research* 56 (1). 1–19.

Korhonen, M., Komulainen, K., Rätty, H. 2012. Opettajien tulkinnat yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista diskursiivisena kamppailuna. *Kasvatus & Aika*. Viitattu 24.3.2014. [Http://elektra.helsinki.fi/oa/1797-2299/6/1/opettajii.pdf](http://elektra.helsinki.fi/oa/1797-2299/6/1/opettajii.pdf).

KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Verkkojulkaisu. Viitattu 19.10.2013. [Http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus).

Kyrö, P. 2001. Yrittäjyyskasvatuksen pedagogisia lähtökohtia pohtimassa. *Aikuiskasvatus* 2/2001 92 – 101.

Kyrö, P. 2005. Yrittäjyyskasvatusta käsitteellistämässä. Teoksessa Arja Heikkinen (toim.) *Aikuiskasvatuksen tutkimuspolut*. Vantaa. Kansanvalistusseura.

Kyrö, P. 2006. Avauksia riskin oppimiseen ja opettamiseen. Teoksessa P. Kyrö, A. Ripatti (toim.) *Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia*. Tampere. Tampereen yliopisto-paino.

Kyrö, P., Mylläri, J., Seikula-Leino, J. 2008. Kognitiiviset, affektiiviset ja konatiiviset ulottuvuudet ja niihin liittyvät metavalmiudet yrittäjämäisessä oppimisessä. *Liiketaloudellinen aikakauskirja*. Vammala.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998. Viitattu 6.4.2013. [Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630).

Launis, K., Engeström, Y. 1999. Asiantuntijuus muuttuvassa työtoiminnassa. *Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulma*. Helsinki. WSOY.

Manninen, J. 2011. Aikuinen oppijana. Yhteenveto väitöstutkimuksesta. Itä-Suomen yliopisto.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. *Metodologiasarja* 4. Jyväskylä. Gummerus.

Mikkola, M. 2014. Ideoita yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen Tampereen ammattikorkeakoulussa. *Opinnäytetyö*. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere.

Nevanperä, E., Kansikas, J. 2009. Yrittäjyyskasvatuksen puheenvuoroja. Jyväskylän Yliopisto. Jyväskylä.

Nevanperä, E., Kansikas, J. 2009. Toisen asteen opiskelijoiden yrittäjyysinventiot, tutkimus kansainvälisen yrittäjyyskasvatuksen kontekstissa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 11 (1), 18–32.

Oksanen J. 2013. Yrittäjävalmiudet ja niiden oppiminen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 14.2.2014.

http://www.perheyritysasiantuntijat.fi/eNewsletter4/asiantuntijat/2013/jouuni_oxsanan_vaitos.pdf.

Opetushallitus. Näyttötutkinnot. 2010. Jalkojenhoidon ammattitutkinto. Tutkinnon perusteet. Määräys 61/011/2010. Viitattu 20.08.2013.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009. Suomalaisen koulutuksen kehittäminen osana yrittäjyyskasvatusta. Julkaisuja 2009. Helsinki.

Opetusministeriö 2004. Yrittäjyyskasvatuksen linjaukset ja toimenpideohjelma. Opetusministeriön julkaisuja 2004: 18. Helsinki.

Opetusministeriö 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7. Helsinki.

Opettajien tulkinnat yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista diskursiivisena kamppailuna. Viitattu 19.2.2014. http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=458.

Osaaminen ja sivistys 2020. Opetushallituksen strategia. Viitattu 16.3.2014. www.oph.fi/download/133481_osaaminen_ja_sivistys_2020.pdf.

Paajanen, P. 2001. Ajatuksia yrittäjyyskasvatuksen ideaalista. Akateemisen yrittäjäkoulun extranet. Viitattu 21.2.2014. <http://www.yrittajakoulu.fi>.

Pelto-Huikko, A., Karjalainen, K., Koskinen-Ollonqvist, P. 2006. Terveysten edistämisen toimintamallit. Terveysten edistämisen hankkeissa kehittäminen ja arviointi. Terveysten edistämisen julkaisuja. 2006:4. Helsinki.

Peltonen, K. 2007. Tiimiopetus yrittäjyyskasvatuksen ohjausmenetelmänä. Teoksessa Kyrö P. & Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 5/2007. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. Hämeenlinna. 214–249.

Pietarinen, J. 2010. Tutkijan eettiset valinnat. Helsinki: Gaudeamus.

Pihkala, T., Ruskovaara, E. 2009. Yrittäjyyskasvatus järjestelmä opettajan tukena. Viitattu 25.3.2014.

http://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/yrittajyyskasvatus./yrittajyyskasvatus_perus-/yrittajyyskasvatusjarjestelma_opettajan_tukena.pdf.

Pittaway, L., & Missing, C. & Hudson, N., & Maragh, D. 2009. Entrepreneurial learning through action: a case study of the Six-Squared program. *Action Learning: Research Practise*, Vol. 6, No. 3, 265–288.

Rajander-Juusti, R. 2013. Liiketalousalan osaamistarpeet – Ennakointitietoa koulutuksen suunnittelun tueksi. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2013:1. Helsinki. Opetushallitus.

Rajamäki, A. 2013. Sosiaali- ja terveysalan kehittämispäivät 25.–26.11.2013. Ammatillisen koulutuksen kehittämisen painopisteet. Järjestäjinä opetushallitus. Helsinki.

Rantonen, I. 2010. Puhetta yrittäjyyskasvatuksesta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.

Rauva-Nikali, K. 2007. Yrittäjyyden opetuksen pedagogiset ratkaisut lähihoitajakoulutuksessa. Pro Gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampereen Yliopisto.

Rissanen, R. 2003. Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina. *Acta Universitatis Tamperensis* 970. Tampereen yliopisto.

Ruskovaara, E., Rytkölä, T., Seikkula-Leino, J., Ikävalko, M., Mattila, J. 2011. Opettajien toteuttama yrittäjyyskasvatus ja reflektoinnin merkitys. Viitattu 30.1.2014.

[Http://developmentcentre.lut.fi/files/muut/Opettajien toteuttama yrittäjyyskasvatus reflektoinnin merkitys.pdf](http://developmentcentre.lut.fi/files/muut/Opettajien_toteuttama_yrittajyyskasvatus_reflektoinnin_merkitys.pdf)

Seikkula–Leino, J. 2007a. Yrittäjyyskasvatuksen kehittyminen opetussuunnitelma uudistuksessa? Teoksessa Kyrö, P., Lehtonen, H. & Ristimäki, K. (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 5/2007. s. 104 – 127. Tampere.

Seikkula-Leino, J., Hannula, H., Saarivirta & Ruskovaara, E. 2011. Miten yrittäjyyskasvatus näkyy suomalaisen opettajankoulutuksen opetussuunnitelmissa? Lappeenranta.

Suomen Yrittäjät. 2010. Yrittäjyys Suomessa. Viitattu 12.1.2014. Lausunnot.

Tiikkala, A. 2013. Yrittäjyyskasvatuksen arvoja etsimässä. Design-tutkimus opettajankoulutuksen opetussuunnitelmien kehittämisessä. Turku. Turun yliopisto. Väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta.

Toimintamallien kehittäminen terveyden edistämisen hankkeissa. Pro Gradu –tutkielma. Viitattu 16.2.2014.

<http://uta17kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/94128/gradu01521.pdf>.

Tutkimustoiminnan eettiset ohjeet. Viitattu 17.10.2013.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1.html>.

Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuuri, H. 2011. Let's hope. Kohti yrittäjyyden oppimisen vallankumousta. Toinen painos. Saarijärvi: Saarijärven offsetpaino Oy.

Tynjälä, P. 1991. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien luotettavuudesta. Kasvatus 22 (5-6), 387–398.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. 2006. Tuki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Walden, H. 2013. Yrittäjyysvalmennus. Valmennusmateriaali. Luentomateriaali. Jyväskylä Partus Oy.

Ylinen, A. 2011. Yrittäjyyskasvatuksen integrointi muuhun opetukseen ei tahdo onnistua. Opettajien yrittäjyyskasvatusvalmiudet Etelä-Pohjanmaan lukioissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.

Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. 2009. Opetusministeriön julkaisuja. 2009:7. OPM. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto.

Yrittäjyyskasvatus ei ole tae yrityksen perustamiseen. Viitattu 25.01.2014. <http://www.norden.org/fi/ajankohtaista/uutiset/yrittajyyskasvatus-ei-taehtae-yrityksen-perustamiseen>.

Yrittäjyyskasvatus ei tähtää yrityksen perustamiseen. Pohjoismaiden ministerineuvoston konferenssi. 2011. Norja. Viitattu 26.1.2014. <http://www.norden.org/fi>.

Yrittäjyyskasvatusta tukevan pedagogisen toimintamallin hyödyntäminen Oulun yliopiston koulutuksen kehittämisessä – IKK WP7 raportti. Viitattu 7.12.2013. Oulun yliopisto.

Yrittäjyyskasvatus ammatillisessa opetuksessa. Innostusta ja pedagogiikan innovaatiota. Viitattu 24.02.2014. <http://www.virma.fi>.

Yrittäjyysopintojen kehittäminen. Viitattu 22.01.2014. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/49741/Jousala_Anne.pdf

Yrittäjyyden kolme diskurssia. Viitattu 16.2.2014. <http://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13332/9513914267.pdf>.

Yrittäjyyskasvatus pedagogisessa toimintatehtävässä. Viitattu 6.2.2014. Kasvatus 4/2001, 168–181. http://www.uta.fi/entrenet/hankerekisteri/hanke3_remes.htm

Remes, L. 2002. Yrittäjyyskasvatuksen käsitteen määrittelyä. Viitattu 1.3.2014. http://www.uta.fi/entrenet/hankerekisteri/hanke3_remes2.htm

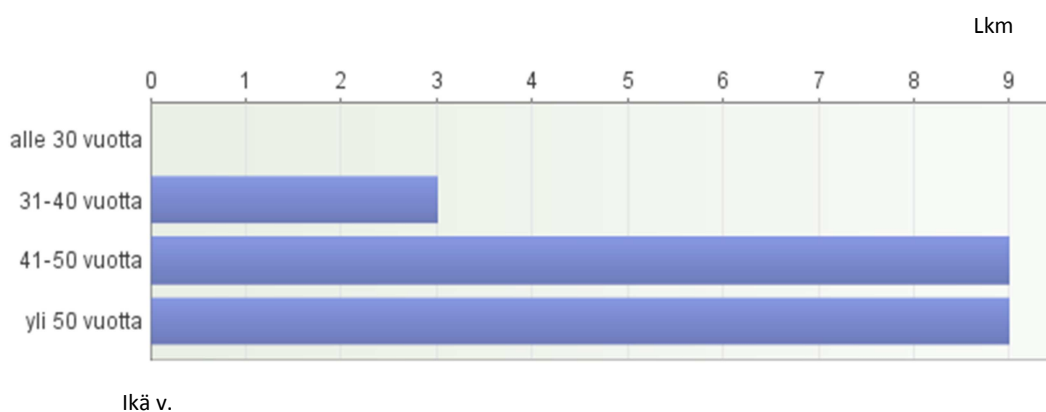
YVI <http://www.yvi.fi> Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo, Lappeenrannan yliopisto
[Http://developmentcentre.lut.fi/hankesivusto.asp?hid=7](http://developmentcentre.lut.fi/hankesivusto.asp?hid=7)

Yrittäjyyskirjasto (SeAMK). Viitattu 12.11.2013
[Http://yrittajyyskirjasto.seamk.fi/Yrittajyyskasvatus](http://yrittajyyskirjasto.seamk.fi/Yrittajyyskasvatus).

Åkerroos, J. 2013. Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella. Yrittäjyysmallien esittely, analyysi ja kehittämisen lähtökohtia. Opinnäytetyö (YAMK). Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.4.2014.
[Http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67983/Akerroos_Jaana.%20pdf.pdf](http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67983/Akerroos_Jaana.%20pdf.pdf)

VASTAAJIEN IKÄ

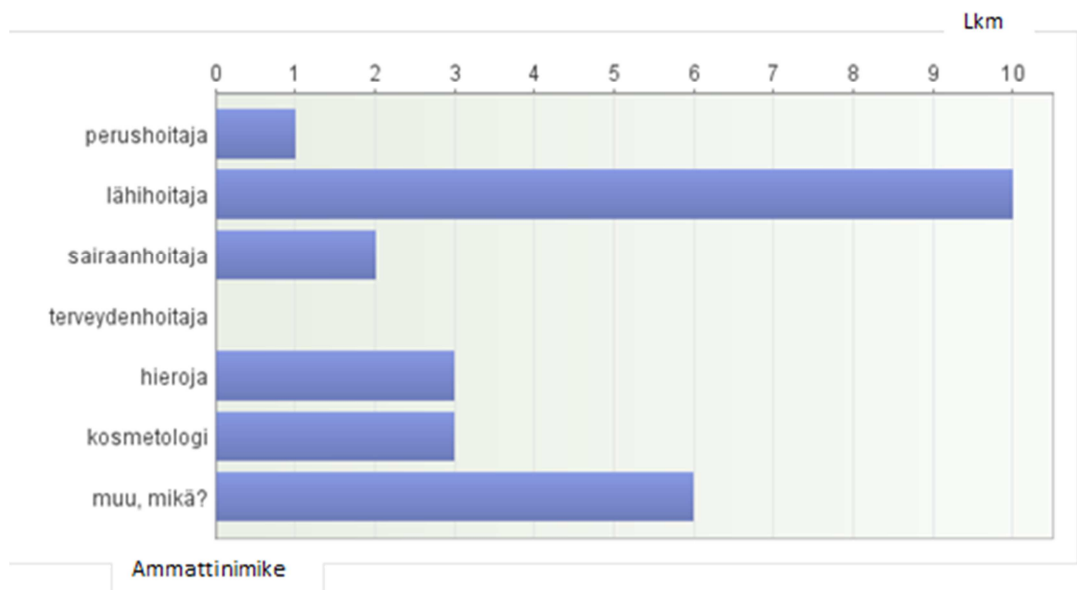
Tämän tutkimuksen ensimmäisellä kysymyksellä kartoitettiin vastaajien ikää. Tulosten mukaan suurimmalla osalla jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittaneista yrittäjistä keski-ikä on 50 vuotta. Vain kolme yrittäjistä oli yli 31-vuotiaita.

Kuvio 11. Vastaajien ikä

VASTAAJIEN POHJAKOULUTUSTAUSTA

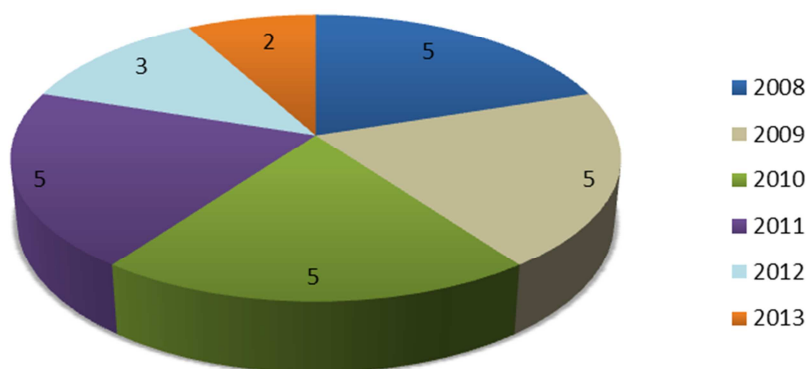
Kysymys kaksi liittyi vastaajien pohjakoulutustaustaan. 11:llä on lähihoitajan tai perushoitajan tutkinto, kahdella on sairaanhoitajan tutkinto ja kolmella hierojan ammattitutkinto. Lopuilla kuudella vastaajista on jokin muu tutkinto kuten kosmetologi, mielenterveyshoitaja, laboratoriohoitaja, parturi-kampaaja ja kuntahoitaja. (Kuvio 15.)

Kuvio 12. Vastaajien pohjakoulutustausta

YRITTÄJÄKSI RYHTYNEET

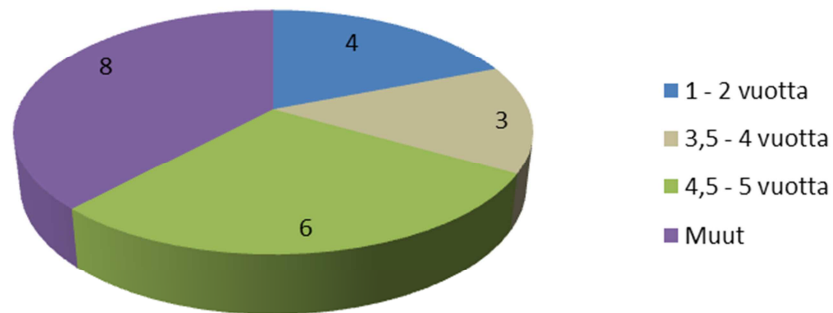
Vuonna 2008 valmistui viisi tutkinnon suorittajaa, 2009 neljä tutkinnon suorittajaa, vuosina 2010 ja 2011 molempina valmistui viisi tutkinnon suorittajaa, 2012 valmistui kolme tutkinnon suorittajaa ja 2013 valmistui kaksi tutkinnon suorittajaa, jotka toimivat kaikki nykyisin myös jalkojenhoidon yrittäjänä.

Kuvio 13. Yrittäjäksi ryhtyneet

YRITTÄJÄNÄ TOIMIMISEN VUODET OPINTOJEN JÄLKEEN

Vastanneista suurin osa, kuusi henkilöä, oli toiminut jalkojenhoidon yrittäjänä 4,5–5 vuotta, neljä vastaajaa oli toiminut yrittäjänä 1–2 vuotta ja loput olivat toimineet yrittäjänä 3,5–4 vuotta. Muutama oli toiminut yrittäjänä vähemmän aikaa kuten osa-aikaisesti oman työn ohella.

Kuvio 14. Yrittäjänä toimimisen vuodet opintojen jälkeen

<https://www.webropolsurveys>

Business

Jalkojenhoidon yrittäjyysopintojen kehittäminen

Hyvä vastaaja!

Opiskelen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (sairaanhoitaja) Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, sosiaali- ja terveysalan johtaminen ja kehittäminen koulutusohjelmassa. Opinnäytetyöni käsittelee yrittäjyyskasvatusta osana aikuisopiskelijan opinpolkua.

Opinnäytetyön aineiston kerään tammikuun 2014 aikana Jämsän ammattiopistosta 2007-2013 valmistuneilta jalkahoitajilta, jotka toimivat tällä hetkellä yrittäjinä. Kysely lähetetään Sinulle sähköpostitse, johon vastataan tietokoneella. Tutkimuksesta saatua tietoa hyödynnetään jalkojenhoidon ammattitutkinnon opetussuunnitelman ja yrittäjyysopintojen kehittämiseen työelämälähtöisemmäksi.

Pyydän Sinua ystävällisesti vastaamaan kyselyyn, jossa jokaisen vastaus on tärkeä. Vastattuasi kysymyksiin, paina lopuksi "lähetä" painiketta. Sinun arvokkailla mielipiteillä ja arjenkokemuksilla on tärkeä rooli ammattitutkinnon valmistavan koulutuksen kehittämisessä sekä pienen ammattikunnan tunnetuksi tekemisessä. Tässä kyselyssä yksittäiset vastaukset käsitellään nimettöminä ehdottoman luottamuksellisesti, ja sitä käytetään vain tässä opinnäytetyössä. Mikäli Sinulle tulee kysyttävää, vastaan mielelläni kysymyksiin!

Kiitos jo etukäteen arvokkaista tiedoista ja tärkeistä mielipiteistä!

Anu Järvinen,
puh. 0400 852 688
anu.jarvinen@jao.fi

OHJAAVAT OPETTAJAT

Kari Jaatinen, lehtori, hyvinvointiyksikkö
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
puh. 050 304 9033, kari.jaatinen@jamk.fi

Vesa Kuhanen, lehtori, hyvinvointiyksikkö
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
puh. 040 526 3604, vesa.kuhanen@jamk.fi

1. Ikäsi *

- alle 30 vuotta
- 31-40 vuotta
- 41-50 vuotta
- yli 50 vuotta

2. Mikä on koulutustaustasi. Valitse kaikki pohjakoulutuksesi. *

- perushoitaja
- lähihoitaja
- sairaanhoitaja
- terveydenhoitaja
- hieroja
- kosmetologi
- muu, mikä?

3. Valmistumisvuotesi Jämsän ammattiopistosta? *

4. Montako vuotta olet toiminut jalkojenhoidon yrittäjänä? *

<https://www.webropolsurveys.com/Answer/SurveyPartici>

5. Mistä ja miten päätös yrittäjäksi ryhtymisestä syntyi? *

6. Miten arvioisit senhetkisiä yrittäjävalmiuksiasi, kun ryhdyit yrittäjäksi? Käytä asteikkoa 4-10. 4= erittäin huonot, 10= erittäin hyvät valmiudet *

4

7. Miten arvioisit koulutuksen antamia valmiuksia yrittäjyyden näkökulmasta? Käytä asteikkoa 4-10, 4= erittäin huonot, 10= erittäin hyvät valmiudet *

4

8. Miten kehittäisit yleisesti (esimerkiksi tutkinnon sisällöt, käytetyt opetusmenetelmät teoriaopinnoissa ja työssäoppimisessa) jalokojenhoidon ammattitutkinnon valmistavaa koulutusta? *

9. Miten kehittäisit yrittäjyysopinnojen valmistavan koulutuksen sisältöjä, opetusmenetelmiä ja tutkintotilaisuutta? *

10. Miten voisit yrittäjänä olla tukemassa tutkinnon suorittajien yrittäjyysosaamisen vahvistumista jalokojenhoidon ammattitutkinnon valmistavassa koulutuksessa? *

- olen valmis tulemaan ja kertomaan yrittäjyydestä tutkinnon suorittajille
- otan pienryhmän tutkinnon suorittajia tutustumaan yritykseeni
- tarjoan työssäoppimisen mahdollisuuden yrityksessäni
- minulla on mahdollisuus ottaa oppisopimuksella tutkinnon suorittaja yritykseeni
- haluan osallistua opetussuunnitelman uudistustyöhön yhteistyössä oppilaitoksen kanssa
- minua kiinnostaa toimia yrittäjyyden tutkinnon osassa arvioijana
- jollain muulla tavoin?

11. Mitä koulutusta kaipaisit itse oman ammatillisuuden kehittämiseksi yrittäjyyteen liittyen? *

12. Liittyen kysymyksiin 10 ja 11, jätähän yhteystietosi yhteydenottoa ajatellen.

Liite 5

<https://www.webpolsurveys.com/Answer/S>

Nimesi

Sähköpostiosoitteesi

Yrityksesi

Lähetä